

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИЗАЙНУ
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА БІЗНЕС-ДИЗАЙНУ
Кафедра фінансів та бізнес-консалтингу

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«Організаційні та методичні засади обліку, аналізу і аудиту
запасів на підприємстві»

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Освітня програма Міжнародний облік та бізнес-консалтинг

Виконала: студентка групи МгМОК 1-23

Смоляр М.В.

Науковий керівник

к.е.н., доцент Матюха М.М.

Рецензент

к.е.н., доцент БУНДА О.М.

Київ 2024

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИЗАЙНУ

Факультет	Управління та бізнес-дизайну
Кафедра	Фінансів та бізнес-консалтингу
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Спеціальність	071 Облік і оподаткування
Освітня програма	Міжнародний облік та бізнес-консалтинг

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри ФБК

_____ Ірина ТАРАСЕНКО
«___» _____ 20__ року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ
_____ Смоляр Марта Володимирівна _____

1. 1. Тема кваліфікаційної роботи: «Організаційні та методичні засади обліку, аналізу і аудиту запасів на підприємстві»

Науковий керівник роботи Матюха Микола Миколайович к. е. н., доц.,

затверджені наказом КНУТД від 03.09.2024 р. № 188-уч

2. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи: нормативна база, основні економічні показники, організація обліку і аудиту, фінансова та статистична звітність, облікові реєстри та первинна документація ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД», підручники, посібники, наукові статті, монографії, періодичні видання, щодо обліку, аналізу та аудиту виробничих запасів на товаристві _____

3. Зміст кваліфікаційної роботи (перелік питань, які потрібно опрацювати) _____ нормативно-правова та економічна сутність запасів на підприємстві, характеристика діяльності та аналіз економічного стану ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД», організаційні та методичні засади обліку, аналізу та аудиту виробничих запасів.

4. Дата видачі завдання 16.09.2024 р.

5 Консультанти розділів роботи

Розділ	Ім'я, прізвище та посада консультанта	Підпис, дата			
		Завдання видав		Завдання прийняв	
Розділ 1	Микола МАТЮХА, доцент	02.10.24		02.10.24	
Розділ 2	Микола МАТЮХА, доцент	10.10.24		10.10.24	
Розділ 3	Микола МАТЮХА, доцент	16.10.24		16.10.24	
Розділ 4	Микола МАТЮХА, доцент	17.10.24		17.10.24	
Висновки	Микола МАТЮХА, доцент	27.10.24		27.10.24	

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної магістерської роботи	Терміни виконання етапів	Примітка про виконання
1	Вступ	18.09.24-20.09.24	
2	Розділ 1. Економіко-правові засади обліку, аналізу та аудиту здійснення операцій з запасами.	21.09.24-02.10.24	
3	Розділ 2. Аналіз ефективності використання запасів ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД».	03.10.24-10.10.24	
4	Розділ 3. Організація і методика обліку запасів ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД».	11.10.24-16.10.24	
5	Розділ 4. Організація і методика аудиту запасів на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД».	17.10.24-24.10.24	
6	Висновки	25.10.24-27.10.24	
7	Оформлення кваліфікаційної роботи (чистовий варіант)	28.10.24-29.10.24	
8	Подача кваліфікаційної роботи науковому керівнику для відгуку	30.10.24	
9	Подача кваліфікаційної роботи на кафедру для рецензування (за 12 днів до захисту)	01.11.24	
10	Перевірка кваліфікаційної роботи на наявність ознак плагіату (за 10 днів до захисту)	05.11.2024	
11	Подання кваліфікаційної роботи на затвердження завідувачу кафедри (за 7 днів до захисту)	07.11.24	

Студент

_____ Марта СМОЛЯР

Науковий керівник роботи

_____ Микола МАТЮХА

АНОТАЦІЯ

Смоляр Марта Володимирівна. Організаційні та методичні засади обліку, аналізу і аудиту запасів на підприємстві. – Рукопис.

Кваліфікаційна робота зі спеціальності 071 – «Облік і оподаткування» Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, 2024 рік.

Кваліфікаційна робота присвячена дослідженню організаційних та методичних засад обліку, аналізу й аудиту запасів підприємства. Основною метою роботи є вдосконалення підходів до організації обліку запасів, їх аналізу та аудиту для забезпечення ефективного управління підприємством.

У ході дослідження розглянуто основні підходи до обліку запасів відповідно до національних стандартів, проаналізовано методи оцінки та контролю запасів, а також запропоновано рекомендації для підвищення ефективності їх використання і зменшення ризиків втрат. Робота містить результати проведеного аналізу й аудиту запасів з використанням сучасних методів та інструментів управління.

Особливу увагу приділено аудиту запасів як інструменту незалежного контролю за достовірністю облікових даних та ефективністю управління запасами. Розроблено рекомендації щодо удосконалення методик внутрішнього та зовнішнього аудиту, зокрема використання новітніх інформаційних технологій для моніторингу та аналізу руху запасів.

Отримані результати можуть бути використані для підвищення ефективності управління запасами на підприємствах різних галузей економіки, а також для мінімізації ризиків, пов'язаних з їх знеціненням та нераціональним використанням.

Ключові слова: виробничі запаси, облік запасів, аналіз запасів, аудит запасів, методи оцінки запасів, управління запасами, фінансова звітність, аудит підприємства, ефективність управління, нормативно-правове забезпечення.

ABSTRACT

Marta Smoliar Organizational and methodical principles of accounting, analysis and auditing stocks at the enterprise. – Manuscript.

Qualification work in the specialty 071 – «Accounting and Taxation,» Kyiv National University of Technologies and Design, Kyiv, 2024.

Qualification work thesis is dedicated to the study of the organizational and methodological principles of accounting, analysis, and audit of enterprise inventory. The main goal of the work is to improve approaches to organizing the accounting of inventory, their analysis, and audit to ensure effective enterprise management.

During the research, the main approaches to accounting for inventory in accordance with national standards were examined, methods for evaluating and controlling inventory were analyzed, and recommendations were proposed to increase the efficiency of their use and reduce the risks of losses. The work contains the results of the conducted analysis and audit of inventory using modern methods and management tools.

Particular attention is paid to the audit of inventory as a tool for independent control over the reliability of accounting data and the effectiveness of inventory management. Recommendations for improving the methodologies of internal and external audits have been developed, including the use of the latest information technologies for monitoring and analyzing inventory movement.

The obtained results can be used to enhance the efficiency of inventory management in enterprises across various sectors of the economy and to minimize risks associated with their depreciation and irrational use.

Keywords: inventory, inventory accounting, inventory analysis, inventory audit, inventory valuation methods, inventory management, financial reporting, enterprise audit, management efficiency, regulatory support.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1 ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ЗДІЙСНЕННЯ ОПЕРАЦІЙ ІЗ ЗАПАСАМИ.....	11
1.1. Теоретико-економічна сутність запасів.....	11
1.2. Класифікація запасів з метою їх обліку, аналізу та аудиту	14
1.3. Огляд літературних джерел та нормативно-правове регулювання обліку та аудиту операцій із запасами	17
Висновки до першого розділу	22
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЗАПАСІВ НА ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД»	24
2.1. Аналіз основних економічних показників діяльності на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД».....	24
2.2. Формування методики економічного аналізу запасів ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД»	37
2.3. Оцінка використання запасів та її вплив на результати роботи ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД».....	41
Висновки до другого розділу.....	45
РОЗДІЛ 3 ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ ЗАПАСІВ НА ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД»	47
3.1. Організація обліку запасів на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД»	47
3.2. Порядок відображення в фінансовому обліку запасів на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД».....	52
3.3. Системи підтримки прийняття рішень в управлінні підприємством за допомогою сучасних інформаційних технологій.....	61
Висновки до третього розділу.....	68
РОЗДІЛ 4 ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АУДИТУ ЗАПАСІВ НА ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД»	70
4.1. Вплив системи аудиту в Україні на стан внутрішнього контролю на підприємстві.....	70
4.2. Організація аудиту запасів на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД».....	74
4.3. Методика аудиту запасів на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД»	79
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	87
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	91
ДОДАТКИ	99

ВСТУП

Стратегічним елементом активів підприємства оптової торгівлі є запаси. Вони забезпечують матеріально-технічну базу підприємства та відповідні умови для виробництва. Контроль і правильний бухгалтерський облік запасів, відіграє важливу роль у зростанні прибутку, розширення бізнесу та конкурентоспроможність на сучасному ринку.

В процесі діяльності кожне підприємство для ефективного функціонування, повинно забезпечити себе необхідними виробничими запасами, які в свою чергу мають відповідати всім регламентованим звітам. Контроль виробничих запасів відповідно норм та оцінка їх використання у виробничому процесі є важливим для підприємства. Недотримання або нехтування цих правил і норм значно впливає на економічний стан підприємства і прийняття управлінських і фінансових рішень.

Актуальність досліджуваної теми полягає в тому, що для забезпечення ефективного та прибуткового виробничого процесу підприємства потребують правильну організацію обліку, аналізу і аудиту запасів на підприємстві. Тому набуває актуальності питання з правильного організування обліку, дотримання контролю за процесом виробництва, вплив виробничих запасів на прийняття управлінських питань та вдосконалення організації та методики аудиту запасів на підприємстві за допомогою інноваційних рішень.

Вагомий внесок у дослідження проблем обліку, аналізу та аудиту запасів зробили такі відомі вчені-економісти як: І.А. Бланк, П.І. Багрій, Н.М. Бондаренко, Ф.Ф. Бутинець, Н.В. Герасимчук, С.І. Дорогунцов, М.В. Дубініна, С.Ф. Голов, В.І. Єфименко, В.В. Сопко, Н.М. Ткаченко, В.Г. Швець, М.М. Шестерняк ті інші.

Проблемним питанням методики аудиту виробничих запасів присвячені наукові праці О. Григоревської [1], М.Матюхи [23,26], О.Бунди [27], та інших науковців.

Метою кваліфікаційної роботи є економічне дослідження та систематизація теоретичних та методичних засад аудиту й аналізу виробничих запасів, а також

вдосконалення обліку і аудиту запасів та рекомендацій для виявлення шляхів ефективності їх використання на підприємстві.

Для досягнення мети у кваліфікаційні роботи було вирішено наступні завдання:

- дослідити економічне значення запасів та виробничих запасів;
- визначити основні види класифікації запасів на підприємстві;
- вивчити нормативно-правове регулювання обліку і аудиту запасів.
- розкрити економічну сутність діяльності ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД»;
- вивчити облікову політику ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД»;
- проаналізувати основні показники діяльності ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД»;
- сформулювати методики економічного аналізу ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД»;
- оцінити ефективність і правильність використання виробничих запасів ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД»; та їх вплив на його роботу;
- охарактеризувати стан організації бухгалтерського обліку на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД»;
- проаналізувати відображення виробничих запасів у регламентованих звітах на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД»;
- охарактеризувати систему внутрішнього обліку на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД»;
- дослідити вплив швидкого розвитку інноваційних технологій на управління та аудит виробничих запасів на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД»;
- визначити методику аудиту виробничих запасів на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД»;
- надати рекомендації по вдосконаленню обліку, аналізу та аудиту виробничих запасів на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД».

Об'єкт кваліфікаційної роботи – процес організації обліку, аналізу та аудиту операцій з виробничими запасами у ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД».

Предметом кваліфікаційної роботи є комплекс теоретичних, методичних та практичних засад обліку, аналізу та аудиту наявності, руху та використання виробничих запасів у ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД».

Методологічну основу дослідження склали системний підхід для характеристики економічної сутності виробничих запасів ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД».

До основних загальнонаукових методів дослідження, що були використані при написанні кваліфікаційної роботи є: діалектичний метод пізнання, логічний та структурно-функціональний методи.

Також, під час дослідження використовувались методи аналізу і синтезу, порівняння, наукової абстракції, вибіркового обстеження та групування, конкретизації, індукції та дедукції, та інші прийоми економіко-статистичного дослідження.

Інформаційну базу для кваліфікаційної роботи склали нормативно-правові акти, методичні та аналітичні матеріали, періодична економічна література, електронні ресурси, фінансова звітність, та інша документація ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД».

Практичне значення отриманих результатів полягає у використанні обґрунтованих у кваліфікаційній роботі висновків та практичних рекомендацій з організації обліку, внутрішнього контролю та методики аудиту виробничих запасів. Данні рекомендації можуть бути використанні для пошуку шляхів підвищення їх ефективності на основі проведеного аналізу у господарській діяльності підприємств та зменшення кількості помилок у прийнятті управлінських рішень на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД».

Апробація наукових досліджень доповідалася на конференціях:

- Матюха М.М., Смоляр М.В. Організаційні аспекти планування внутрішнього аудиту товарів. Домінанти соціально-економічного розвитку України у нових реаліях : матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених та студентів, м. Київ, 29 березня 2024 року. Київ. КНУТД, 2024. С. 390-392.[]

Також матеріали дослідження опубліковані у науковому журналі «Інтернаука» []

- Матюха М.М., Смоляр М.В. Управлінський облік запасів. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки» № 7 (87), 2 т., 2024 с. 97-107.

Структура та обсяг дипломної роботи. Кваліфікаційна робота складається з вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг роботи становить 125 сторінок друкованого тексту, з якого основний текст роботи – 78 сторінок. Список використаних джерел містить 57 найменування на 7 сторінках. У роботі подано 31 таблиця, 20 рисунків, 4 додатки.

РОЗДІЛ 1

ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ЗДІЙСНЕННЯ ОПЕРАЦІЙ ІЗ ЗАПАСАМИ

1.1. Теоретико-економічна сутність запасів

Рациональне використання наявних ресурсів є запорукою ефективного функціонування будь-якого підприємства. Оскільки матеріальні ресурси складають значну частину наявних ресурсів підприємства, важливо чітко розуміти їх сутність та функціональне призначення.

Для визначення сутності категорії запаси, варто дослідити підходи до трактування даного поняття різними авторами.

Підходи дослідників, опрацьованих нами наукових джерел, згруповані і наведені у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Теоретико-економічна сутність запасів

Автор	Визначення
1	2
Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» [32]	Запаси - активи, які: - утримуються для подальшого продажу (розподілу, передачі) за умов звичайної господарської діяльності; - перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; - утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством
М(С)БО 2 [28]	Запаси - це активи, які: а) утримуються для продажу у ході звичайного ведення бізнесу; б) перебувають у процесі виробництва для продажу; або в) існують у формі основних чи допоміжних матеріалів для споживання у виробничому процесі або при наданні послуг
Бержанір І. А. [2]	Запаси слід трактувати як частину матеріальних ресурсів підприємства, які є сукупністю предметів праці й перебувають на підприємстві у вигляді сировини, матеріалів, купівельних напівфабрикатів та комплектуючих деталей, палива, тари і тарних матеріалів, будівельних матеріалів, запасних частин та інших матеріалів, що становлять матеріальну основу продукції підприємства, надають їй якісних властивостей, беруть участь у виробництві протягом одного виробничого циклу і повністю переносять свою вартість на вартість готової продукції

Продовження таблиці 1.1

1	2
---	---

Бондаренко Н. М., Яресько А. М. [4]	Запаси виступають активами, що придбані зі сторони або самостійно виготовлені й утримуються підприємством для продажу, використання у процесі виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, обслуговування виробництва та адміністративних потреб за умови їх повного споживання в одному операційному циклі.
Гудзенко Н. М., Гибало Ю. В. [12]	Запаси є складовою частиною групи матеріальних ресурсів, які формують економічні (виробничі) ресурси підприємства, становлять основу продукції, що виготовляється, та сприяють процесу її виготовлення або поліпшують властивості готової продукції.
Подольнчук О. А. [39]	Запаси – це матеріальні оборотні активи, які протягом операційного циклу використовуються в повному обсязі для створення продукції, товарів, надання послуг, виконання робіт, а також для будь-яких господарських чи управлінських потреб підприємства.

**Джерело: сформовано автором на основі [2, 4, 12, 28, 32, 39]*

Ключова увага при визначенні запасів зосереджена на понятті «активи». Визначальною рисою активів згідно з Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» і НП(С)БО 9 «Запаси» є ймовірність отримання підприємством економічної вигоди від використання запасів. Ресурси, що контролюються підприємством і мають точно визначену вартість, вважаються запасами.

На підставі проаналізованих тверджень, визначимо запаси як ресурси підприємства, що задіяні в його господарській діяльності. Вони можуть мати різні форми (рис. 1.1) та бути як придбаними, так і виробленими в рамках основної діяльності підприємства.

До запасів належать
<ul style="list-style-type: none"> • сировина, основні й допоміжні матеріали, пально-мастильні матеріали, запасні частини, тара; • інвентар, господарське приладдя, інструменти, оснащення та пристрої, змінне обладнання, спеціальний (захисний) та фірмовий одяг і взуття, тимчасові споруди та пристрої; <ul style="list-style-type: none"> • необоротні біологічні активи; • продукція сільськогосподарського виробництва; <ul style="list-style-type: none"> • товари; • готова продукція.

Рис. 1.1. Види ресурсів підприємства, що відносяться до запасів

**Джерело: сформовано автором на основі [32]*

Питому вагу в загальній структурі запасів мають виробничі запаси, які призначені для процесу виробництва. Розглянемо підходи до визначення цієї категорії різними авторами в таблиці 1.2.

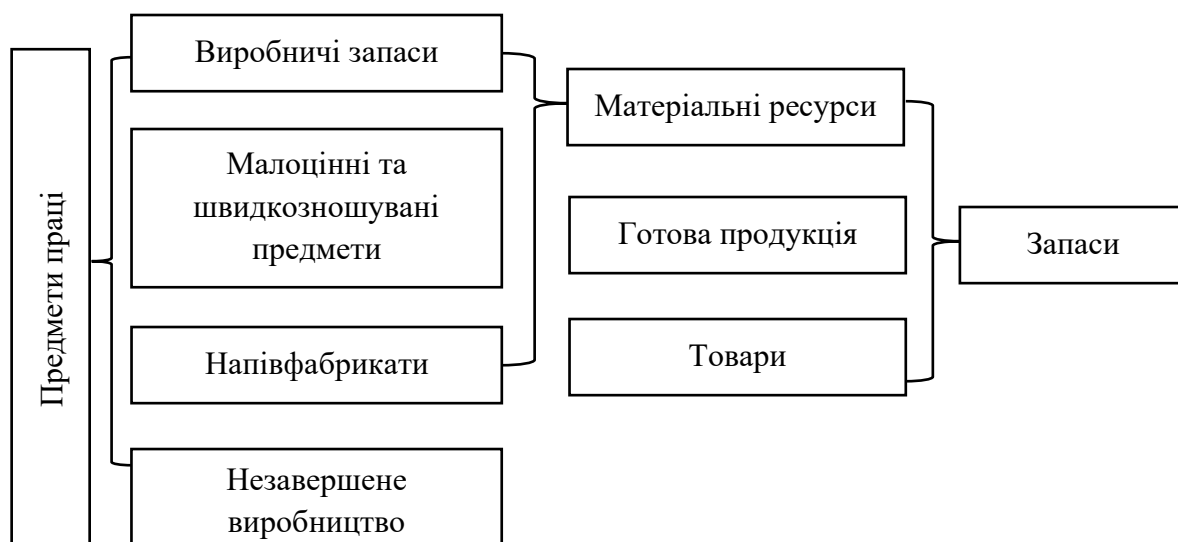
Теоретико-економічна сутність виробничих запасів

Автор	Підхід до визначення сутності виробничих запасів
Бойко В. М. [3]	Під виробничими запасами визначає засоби виробництва, які вже надійшли на підприємство, але ще не задіяні у виробничому процесі.
Дмитренко А. В. [14]	Виробничими запасами вважає сукупність матеріалів, які належать підприємству і складають частину його оборотних активів. Ці запаси ще не залучені до виробничого процесу, але вже доставлені на робочі місця.
Безруких П. С. [15]	Під виробничими запасами розуміють матеріальні цінності, що знаходяться на складі підприємств виробничої сфери і призначені для подальшого використання; товарні запаси – матеріальні цінності, які знаходяться на складі, але призначені для продажу, але обидва види запасів представляють собою складські запаси.
Мошковська О. [30]	Виробничі запаси – матеріали, паливо, запасні частини, насіння, корма, а також малоцінні і швидкозношувані предмети. Виробничі запаси беруть участь у виробництві і використовуються впродовж операційного циклу.

**Джерело: сформовано автором на основі [3, 14, 15, 30]*

На підставі проаналізованих тверджень, визначимо, що виробничі запаси це частина активів, яка бере участь у виробничому процесі протягом циклу виробництва. Їхня вартість переноситься на вартість готової продукції.

Термін «виробничі запаси» не слід ототожнювати з поняттям «матеріальні ресурси», оскільки останнє охоплює ширше коло ресурсів. Виробничі запаси є частиною оборотних активів, входять до складу матеріальних ресурсів і предметів праці. Вони є необхідним компонентом виробничого процесу, повністю споживаються протягом кожного виробничого циклу та перераховують свою вартість на вироблену продукцію (роботи, послуги). Однак поняття «предмети праці» не є синонімом «виробничих запасів». З урахуванням сировини та матеріалів, до предметів праці належать також напівфабрикати та незавершене виробництво. Структурне місце виробничих запасів у ресурсах підприємства показано на рис. 1.2.

**Джерело: сформовано автором на основі [32]*

Рис. 1.2. Місце виробничих запасів в структурі ресурсів підприємства

Отже, запасами є активи підприємства, які утримуються на підприємстві з подальшою метою отримання прибутку. До запасів відносять різні види ресурсів, серед яких виробничі запаси. Виробничі запаси це матеріальні активи, які використовуються в процесі виготовлення товару, з метою отримання прибутку.

1.2. Класифікація запасів з метою їх обліку, аналізу та аудиту

Для визначення наявності і величини необхідних запасів на підприємстві важливо правильно організувати їх в процесі обліку. Тому класифікація запасів є важливим аспектом організації обліку.

Для належної організації обліку запасів їх важливо правильно групувати, оскільки залежно від виду діяльності підприємства запаси можуть виконувати різні функції. Склад і класифікація запасів визначені в Плані рахунків бухгалтерського обліку та НП(С)БО 9 «Запаси». На основі цих нормативних документів можна виокремити загальну класифікацію запасів, яка є найпоширенішою і використовується на практиці більшості підприємств.

Класифікацію запасів відповідно до НП(С)БО 9 та Плану рахунків наведено на рис. 1.3.

сировина, основні й допоміжні матеріали, комплектуючі вироби та інші матеріальні цінності, що призначені для виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, обслуговування виробництва й адміністративних потреб;
незавершене виробництво у вигляді не закінчених обробкою і складанням деталей, вузлів, виробів та незавершених технологічних процесів;
готова продукція, що виготовлена на підприємстві, призначена для продажу та відповідає технічним і якісним характеристикам, передбаченим договором або нормативно-правовим актом;
товари у вигляді матеріальних цінностей, що придбані (отримані) та утримуються підприємством з метою подальшого продажу;
малоцінні та швидкозношувані предмети, що використовуються не більше одного року або нормального операційного циклу, якщо він більше одного року;
поточні біологічні активи, які оцінюються згідно з НП(С)БО 9, а також сільськогосподарську продукцію та продукцію лісового господарства після її первісного визнання.

**Джерело: сформовано автором на основі [32]*

Рис. 1.3 Класифікація запасів згідно з НП(С)БО 9 та Плану рахунків

Важливою категорією запасів є виробничі запаси. Вони є невід'ємною частиною виробничого процесу та важливою економічною та обліковою категорією.

Для правильної організації обліку виробничих запасів важливе значення має їх науково обґрунтована класифікація. Класифікація запасів за категоріями дозволить створити якісну інформаційну базу для системи управління підприємства, яка, у свою чергу, сприятиме підвищенню ефективності його діяльності та посиленню конкурентоспроможності.

Підходи дослідників, опрацьованих нами наукових джерел, щодо класифікації виробничих запасів за групами за призначенням згруповані і наведені у табл. 1.3.

Класифікація виробничих запасів для організації обліку на підприємстві

Класифікація групи за призначенням	Вид запасів	Характеристика
За призначенням та термінами утворення	Сезонні	Виробничі запаси, які використовуються в умовах сезонного виробництва або поставок.
	Постійні	Виробничі запаси, які забезпечують безперервність виробничого процесу в період очікування на поставку.
За місцем знаходження	у виробництві	Виробничі запаси, які перебувають у процесі виробництва продукції (у процесі обробки)
	на складі	Виробничі запаси, які містяться на складах
	у дорозі	Продукція, яка транспортується від виробника до підприємства-покупця.
По відношенню до балансу	балансові	Виробничі запаси, які відображені в балансі підприємства (є його власністю)
	позабалансові	Виробничі запаси, які не належать підприємству
За наявність протягом звітного періоду	початкові	Кількість виробничих запасів на початок періоду
	кінцеві	Кількість виробничих запасів на кінець періоду
За обґрунтованістю знаходження на підприємстві	нормативні	Виробничі запаси, які відповідають розрахованим плановим обсягам, необхідним для безперебійного виробництва
	понаднормові	Виробничі запаси, що перевищують встановлені планові норми
За походженням	первинні	Виробничі запаси, придбані чи отримані від інших підприємств
	вторинні	Виробничі запаси, які можуть використовуватися у виробництві вдруге
За ступенем ліквідності	ліквідні	Виробничі запаси, які можна швидко конвертувати в грошові кошти без суттєвої втрати їхньої вартості
	неліквідні	Виробничі запаси, які складно швидко конвертувати в гроші без значної втрати їхньої вартості
За складом і структурою	запаси незавершеного виробництва	Частково оброблена продукція, що не пройшла всіх стадій оброблення
	виробничі запаси	сировина, матеріали, напівфабрикати, комплектуючі вироби, запчастини, паливо, тара, МШП
	запаси готової продукції	закінчена виробництвом продукція, яка знаходиться на складі підприємства
	товарні запаси	Товари, придбані для подальшого продажу або для внутрішнього використання підприємством.

*Джерело: сформовано автором на основі [32,12]]

Запропонована класифікація виробничих запасів спрямована на ефективне виконання основних функцій обліку, контролю та аналізу. Це включає визначення одиниці облікових запасів, точне встановлення їхньої первісної вартості, відповідних методів оцінки, а також надання необхідної інформації про запаси для фінансової звітності та заявок. Отже, правильне розуміння сутності виробничих

запасів сприятиме їх ефективному розподілу та вдосконаленню облікових процесів на підприємствах у майбутньому.

1.3. Огляд літературних джерел та нормативно-правове регулювання обліку та аудиту операцій із запасами

Метою ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності є надання користувачам вичерпної, правдивої та об'єктивної інформації про рух активів, стан взаєморозрахунків з клієнтами, постачальниками, працівниками, власниками, іншими дебіторами та кредиторами. Бухгалтерський облік також відображає результати діяльності підприємства і його фінансовий стан. Для досягнення цієї мети державні органи здійснюють регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Основою для організації бухгалтерського обліку та проведення аудиту є система законодавчих і нормативних документів, які регулюють фінансово-господарську діяльність підприємств незалежно від їх форми власності. До таких документів належать акти, ухвалені Верховною Радою України, постанови Кабінету Міністрів, нормативні акти Міністерства фінансів, Державної служби статистики, Державної фіскальної служби, Національного банку та інших державних органів. Ці документи визначають об'єкти обліку та аудиту, а також методологію їх ведення й проведення аудиторських перевірок.

Основними видами нормативно-правового регулювання обліку та аудиту виробничих запасів слід вважати: Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (із змінами) [33]; Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV (із змінами) [38]; Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 № 2258-VIII [41]; акти Кабінету Міністрів України; накази, постанови, розпорядження та інші нормативні документи міністерств і відомств.

Коротко охарактеризуємо основні законодавчі акти та нормативні документи, що стосуються обліку і аудиту виробничих запасів.

Податковий кодекс України визначає порядок регулювання податкових відносин, встановлює перелік податків і зборів, правила їх адміністрування, права й обов'язки платників податків, а також повноваження контролюючих органів і їхніх посадових осіб. Крім того, Кодекс передбачає відповідальність за порушення податкових норм [34].

Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», ухвалений 16 липня 1999 року № 996-XIV, зі змінами, внесеними 18 вересня 2018 року, є ключовим нормативним актом, що регулює ведення бухгалтерського обліку на підприємствах. Він встановлює правові основи обліку та складання фінансової звітності в Україні. Дія цього закону поширюється на всі юридичні особи, зареєстровані за українським законодавством, незалежно від їх форми власності та організаційно-правової структури, а також на представництва іноземних компаній, які зобов'язані вести облік та подавати звітність відповідно до законодавства.

Розглянемо основні нормативно-законодавчі акти з організації та аудиту запасів у табл. 1.4.

Таблиця 1.4

Нормативні документи з організації та методики контролю запасів

Назва документу	Назва видавника, реквізити	Короткий зміст регламентації
Міжнародний стандарт аудиту 315 «Ідентифікація та оцінка ризиків суттєвих викривлень через розуміння суб'єкта господарювання і його середовища»	Аудиторська палата України; видання від 2013 р	Встановлює відповідальність аудитора за виявлення та оцінку ризиків суттєвих помилок у фінансовій звітності на основі розуміння діяльності суб'єкта господарювання та його середовища, включаючи систему внутрішнього контролю. Описує природу внутрішнього контролю та розглядає його основні компоненти.
Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку	Міністерство фінансів України; від 24.05.1995 № 88	Визначає порядок формування, затвердження та відображення в бухгалтерському обліку, облікових регістрах і фінансовій звітності підприємствами, їх об'єднаннями та самостійно фінансованими організаціями незалежно від форми власності, а також установами, основна діяльність яких фінансується з бюджету.

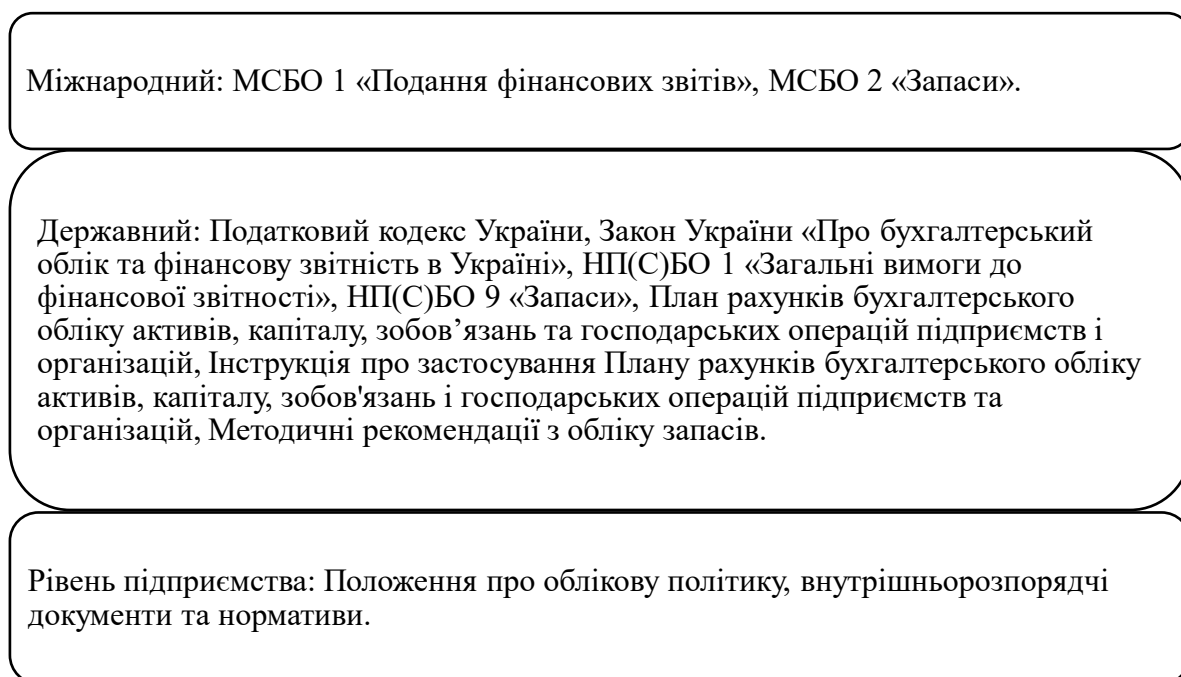
Продовження таблиці 1.4

1	2	3
Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань	Міністерство фінансів України; від 02.09.2014 № 879	Встановлює правила проведення інвентаризації запасів і основні вимоги до оформлення її результатів.

Порядок проведення дооцінки залишків матеріальних цінностей	Міністерство фінансів України; 31.05.1993 № 37-20/248/07-104 зі змінами і доповненнями	Описує порядок дооцінки залишків товарно-матеріальних цінностей.
Порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей	Кабінет Міністрів України; від 22 січня 1996 р. № 116 зі змінами і Доповненнями	Регламентує механізм визначення розміру збитків, що виникають у результаті крадіжки, нестачі, пошкодження або знищення матеріальних цінностей, за винятком дорогоцінних металів, каміння та валютних цінностей.
Типовий порядок визначення норм запасів товарно-матеріальних цінностей	Мінфін України; Порядок від 31.05.1993 № 17 60/29, 07-102	передбачає розробку норм і нормативів оборотних коштів для окремих видів (груп) сировини, матеріалів та інших товарно-матеріальних ресурсів, а також для загальних витрат підприємства.

**Джерело: сформовано автором на основі [29,34,35]*

Порядок обліку запасів встановлюється різними суб'єктами в межах їх компетенції та включає три рівні нормативного регулювання (рис. 1.4).

**Джерело: сформовано автором на основі [28]*

Рис. 1.4 Рівні нормативного регулювання обліку запасів

Важливою умовою організації обліку запасів є їх оцінка, оскільки вона впливає на достовірність фінансових результатів підприємства. Розглянемо визначення первісної вартості запасів відповідно до НП(С)БО 9 «Запаси» в таблиці 1.5.

Таблиця 1.5

Визначення первісної вартості запасів згідно НП(С)БО «Запаси»

Джерело надходження	Первісна вартість
1	2
Придбано підприємством за плату	Собівартість, що складається з фактичних витрат: - сума оплати постачальнику згідно з договором; - сума ввізного мита; - сума непрямих податків; - витрати, пов'язані з транспортуванням запасів - інші витрати, що пов'язані з придбанням запасів (прямі витрати на оплату праці, витрати на покращення технічних характеристик, тощо).
Виготовлено власними силами	Собівартість, до якої включають: - прямі матеріальні витрати; - прямі витрати на оплату праці; - інші прямі витрати; - змінні загальнопромислові витрати.
Внесено до статутного капіталу	Первісна вартість – це вартість, узгоджена між засновниками (учасниками) підприємства.
Отримано безкоштовно	Первісна вартість відповідає справедливій вартості та визначається з урахуванням витрат, пов'язаних із придбанням запасів за оплату.
Придбано в результаті обміну на подібні запаси	Первісна вартість одиниці запасів, придбаних шляхом обміну на аналогічні запаси, визначається за балансовою вартістю переданих запасів. Якщо ж балансова вартість переданих запасів перевищує їх справедливу вартість, то первісною вартістю нових запасів стає їх справедлива вартість, а різниця між балансовою та справедливою вартістю списується на витрати звітного періоду. При обміні на неаналогічні запаси, первісна вартість отриманих запасів встановлюється за їх справедливою вартістю.

**Джерело: сформовано автором на основі [32]*

Важливим елементом обліку запасів на підприємстві є аудит операцій, пов'язаних із запасами. Організаційні питання аудиторського процесу регулюються Законом України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21 грудня 2017 року № 2258-VIII, який набрав чинності 1 жовтня 2018 року. Дія цього закону поширюється на всі суб'єкти господарювання, незалежно від форми власності та виду діяльності, а також на державні органи і органи місцевого самоврядування.

Внутрішній аудит виробничих запасів здійснюється для підтвердження правомірності господарських операцій щодо наявних запасів і їх правильного відображення в обліку та звітності підприємства.

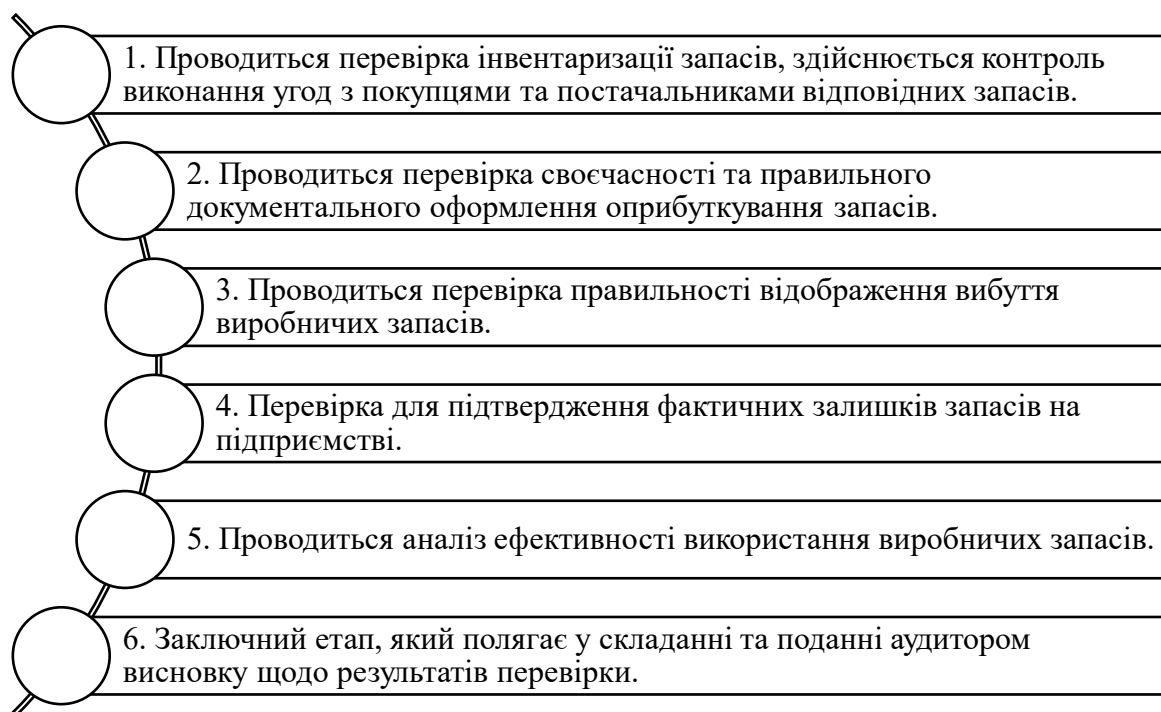
Методи проведення внутрішнього аудиту операцій із запасами наведені в табл. 1.6.

Методи проведення внутрішнього аудиту операцій з запасами

Метод	Мета використання
Інвентаризація	Підтвердити наявність виробничих запасів фактично на складі підприємства
Перерахунок даних	Підтвердити достовірність арифметичних підрахунків наявних виробничих запасів. Перевірити відповідність даних, відображених в первинних документах та регістрах бухгалтерського обліку
Перевірка дотримання правил обліку окремих господарських операцій	Контроль за бухгалтерськими операціями та відповідністю рахунків, пов'язаних з рухом виробничих запасів
Усне опитування	Попередня оцінка стану обліку виробничих запасів, шляхом отримання усних відповідей на запитання аудитора
Перевірка документів	Аналіз правильності відображення в бухгалтерському обліку операцій щодо надходження, зберігання та вибуття виробничих запасів, а також перевірка обґрунтованості їх оцінки, повноти і своєчасності внесення даних до облікових регістрів
Аналітичні процедури	Порівняння інформації про наявність виробничих запасів у різні періоди на основі звіту про їх рух з даними бухгалтерського обліку. Аналіз співвідношень між різними статтями звіту та порівняння показників з попередніми періодами

**Джерело: сформовано автором на основі [28,29,54]*

Внутрішній аудит виробничих запасів доцільно здійснювати поетапно. Етапи наведено на рисунку 1.5.

**Джерело: сформовано автором на основі [54,57]*

Рис.1.5 Етапи проведення внутрішнього аудиту

Використання цих моделей у діяльності внутрішніх аудиторів сприятиме створенню ефективної стратегії управління виробничими запасами.

Висновки до першого розділу

Таким чином, після дослідження літературних джерел та нормативних актів, можна зробити висновок, що запаси це – оборотні активи, які безпосередньо утримуються на товаристві з метою продажу, перебувають у процесі виробництва або утримуються для подальшого продажу готової продукції, виконання робіт або послуг.

Ефективне управління виробничими запасами є важливою складовою діяльності будь-якого підприємства, оскільки ці запаси відіграють ключову роль у забезпеченні виробничого процесу та впливають на фінансові результати. Для правильного обліку та аудиту запасів необхідно дотримуватися чітко встановлених нормативних документів і стандартів, таких як НП(С)БО 9 та відповідні положення бухгалтерського обліку.

Класифікація запасів і систематичний аудит їх руху дозволяють забезпечити достовірність фінансової звітності, підвищити ефективність управління ресурсами і зміцнити конкурентоспроможність підприємства.

Відповідно до законодавчих актів запаси поділяють на такі об'єкти, як сировина, матеріали, напівфабрикати, паливо та тара чи пакувальні матеріали.

Важливу роль у цьому процесі відіграє внутрішній аудит, який допомагає контролювати точність облікових операцій та оцінку запасів, що, в свою чергу, сприяє поліпшенню управлінських рішень.

Організаційні питання аудиторського процесу регулюються Законом України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21 грудня 2017 року № 2258-VIII, який набрав чинності 1 жовтня 2018 року. Дія цього закону поширюється на всі суб'єкти господарювання, незалежно від форми власності та виду діяльності, а також на державні органи і органи місцевого самоврядування.

Внутрішній аудит виробничих запасів здійснюється для підтвердження правомірності господарських операцій щодо наявних запасів і їх правильного відображення в обліку та звітності підприємства.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЗАПАСІВ НА ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД»

2.1. Аналіз основних економічних показників діяльності на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД»

Оптову торгівлю товарами народного споживання реалізують оптові торгові компанії і виробничі підприємства, які постачають свою продукцію оптовим та роздрібним торговельним підприємствам і організаціям на підставі укладених між ними угод. Основна мета оптового продажу товарів народного споживання відрізняється від роздрібного, оскільки полягає в перепродажу товарів для подальшого обігу, а не для особистого використання.

До таких підприємств належить Товариство з обмеженою відповідальністю «ПРОФФІТРЕЙД», яке є підприємством з оптової торгівлі різного асортименту харчових продуктів.

Товариство з обмеженою відповідальністю «ПРОФФІТРЕЙД» (ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД») – це сучасне українське підприємство, яке створене відповідно до чинного законодавства України.

Представимо реєстраційну карту ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД». Дані наведемо у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Реєстраційна картка ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД»

1	Повна назва підприємства	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ ПРОФФІТРЕЙД
2	Скорочена назва підприємства	ТОВ "ПРОФФІТРЕЙД"
3	Юридична адреса	Україна, 01021, місто Київ, ВУЛИЦЯ ІНСТИТУТСЬКА, будинок 16, офіс 14
4	Телефон	+380933660751
5	Код ЄДРПОУ	41340092
6	Номер і дата державної реєстрації	17.05.2017 (6 років 9 місяців) 37519000318962
7	Організаційна форма:	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
8	Статутний капітал	500 000,00 грн
9	Керівник	Капітанець Катерина Сергіївна

Товариство вважається юридичною особою з моменту створення і набуває всіх обов'язків перед державою, складає самостійний баланс за формою №1-м і має круглу печатку зі своїм найменуванням.

ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» створено з метою отримання і нарощування доходу шляхом задоволення суспільних потреб у виконанні робіт та послуг.

Основні цілі підприємства :

- забезпечення потреб споживача;
- створення прибутку;
- забезпечення безпеки харчових продуктів;
- збереження конкурентоспроможності.

У табл. 2.2 представимо основні види діяльності ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД»

Таблиця 2.2

Види діяльності ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» у 2023 р.

Вид діяльності	Шифр за КВЕД	Назва
Основний вид діяльності	46.33	Оптова торгівля молочними продуктами, яйцями, харчовими оліями та жирами
Інші види діяльності	10.72	Виробництво сухарів і сухого печива; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок тривалого зберігання
	10.82	Виробництво какао, шоколаду та цукрових кондитерських виробів
	46.36	Оптова торгівля цукром, шоколадом і кондитерськими виробами
	46.37	Оптова торгівля кавою, чаєм, какао та прянощами
	46.38	Оптова торгівля іншими продуктами харчування, у тому числі рибою, ракоподібними та молюсками
	46.43	Оптова торгівля побутовими електротоварами й електронною апаратурою побутового призначення для приймання, записування, відтворення звуку й зображення
	46.49	Оптова торгівля іншими товарами господарського призначення
	47.19	Інші види роздрібної торгівлі в неспеціалізованих магазинах
	47.24	Роздрібна торгівля хлібобулочними виробами, борошняними та цукровими кондитерськими виробами в спеціалізованих магазинах
	47.29	Роздрібна торгівля іншими продуктами харчування в спеціалізованих магазинах
	47.99	Інші види роздрібної торгівлі поза магазинами
62.02	Консультації з питань інформатизації	

*Джерело: сформовано автором на основі витягу з ЄДР (Додаток М)

Статистичні дані в табл. 2.2. свідчать про те, що досліджуване господарство орієнтоване на оптову торгівлю жирами, молочними продуктами, какао, борошняними виробами та горіхами. Перелік продукції наведено в табл. 2.3

Таблиця 2.3

Основна продукція ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» за 2023 р.

№	Назва	Середня кількість в обороті за 2023	Середня вартість кількості
1	Жир кондитерський "Біфілінг 30"	116000	2609300
2	Замінник какао-масла	49000	1870368,17
3	Абрикос сушений (курага)	1400	54454,8
4	Какао-порошок алк., Favorich GP-690-11	3100	45085,25
5	Кокосова олія	131220	5072501,7
6	Кунжут	500	28975
7	Олія пальмова	219336	5564577,41
8	Пальмоядровий стеарин	15600	718961,66
9	Рослинний жир CBS SUPERCHOC 888	28640	1271314,8
10	ФУНДУК (горіхи лісові) очищені	320	51088
11	Цукати (ананас сушений), Таїланд	680	44041,33

Організації і підприємства, незалежно від своєї форми власності, організаційно-правової форми і установчих документів, на основі яких вони створені і функціонують, мають між собою рівні права та обов'язки. Тому суб'єкти господарювання в Україні здійснюють свою діяльність відповідно до вимог Господарського кодексу, законів України та основних нормативно-правових документів.

Підприємства у своїй структури можуть мати декількох або одного засновника і різну суму внесків у статутний капітал. Представимо у таблицях 2.4 інформацію, щодо засновника ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД».

Таблиця 2.4

Засновники ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» та їх частки

№	Повна назва (форма власності) або П.І.П.	Юридична адреса	Сума внеску	Частка
1	Гаврілкіна Валентина Петрівна	04209, м. Київ, вул. Зої Гайдай, буд. 7Б, кв. 2	500 000.00 грн	100 %

ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» відкрив банківський рахунок у АТ «СЕНС БАНК» з метою проведення розрахунково-касових операцій, управління фінансовими потоками та забезпечення безготівкових розрахунків. Відкриття рахунку дозволяє підприємству здійснювати платежі постачальникам, приймати платежі від клієнтів, сплачувати податки та збори, а також ефективніше управляти грошовими коштами.

Банківський рахунок відкритий з початку діяльності підприємства. (табл.2.5.).

Таблиця 2.5

Основні відомості про рахунки в банках ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД»

№ п/п	№ рахунку	Валюта рахунку	Дата відкриття рахунку	МФО	Банк	Адреса банку
1.	26002017578501	поточний рахунок у національній валюті за стандартом IBAN	14.09.2021	МФО: 325268	АТ «СЕНС БАНК»	79008, вул.Сербська, 1, Львів

Для забезпечення підприємства матеріальними і нематеріальними ресурсами, які є необхідними для виробництва товарів та надання послуг залучаються постачальники. В умовах сучасного ринку постачальники по відношенню до організації - покупця прагнуть зайняти активну позицію. Вони враховують рівень замінності продуктів всіх можливих постачальників, суму витрат на випадок зміни постачальників і прагнуть до створення відносин в яких організації – покупці будуть залежати від постачальника.

У табл. 2.6. представимо інформацію про основних постачальників ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД».

Відомості про основних постачальників сировини ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД»

Назва постачальника	Вид продукції чи послуг	Код ЄДРПОУ	Юридична адреса
ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО "ГЛОБАЛКАКАО	46.90 Неспеціалізована оптова торгівля 46.11 Діяльність посередників у торгівлі сільськогосподарською сировиною, живими тваринами, текстильною сировиною та напівфабрикатами	37421149	65009, Одеська обл., м. Одеса, вул. Генуезька, буд. 5, кв. 2
" ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "АГРАРІАН ФУД ТЕХНОЛОДЖИЗ ТРЕЙД	46.39 Неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами 47.11 Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами	40949048	49000, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, просп. Дмитра Яворницького, буд. 60
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ДІ ЕНД АЙ ЕВОЛЮШН" "	10.41 Виробництво олії та тваринних жирів 10.42 Виробництво маргарину і подібних харчових жирів	33776336	21002, ВІННИЦЬКА область, місто ВІННИЦЯ, вулиця НЕМИРІВСЬКЕ ШОСЕ, будинок 26
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ЕРБІДІ ЛОГІСТИКА"	52.29 Інша допоміжна діяльність у сфері транспорту 45.31 Оптова торгівля деталями та приладами для автотранспортних засобів	40232534	02160, м. Київ, Пр. Соборності, буд. 15, Офіс 413
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ЖАРНИК"	46.90 Неспеціалізована оптова торгівля 46.21 Оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин	38786349	65005, Одеська обл., м. Одеса, вул. Дальницька, буд. 44

Група організацій, які працюють на ринку і виробляють схожі товари, надають аналогічні додаткові послуги та встановлюють подібні ціни, які конкурують із даною організацією, називається конкурентами. Ці конкуренти виробляють товари і надають послуги того ж класу, які задовольняють ті ж самі потреби, що й організація, проте використовують різні стратегії. Вплив конкурентів на мікросередовище організації може значно зростати в умовах фактичного зниження платоспроможного попиту.

У табл. 2.7 надамо інформацію про конкурентів ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД»

Основні конкуренти ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД»

Назва, знаходження	Вид продукції	Сегмент ринку	Переваги	Недоліки
1	2	3	4	5
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ЕНЕРГЕТИК ДНІПРО" ЄДРПОУ 41467362 49074, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Байкальська, буд. 9, Кабінет 40	46.33 Оптова торгівля молочними продуктами, яйцями, харчовими оліями та жирами	46.90 Неспеціалізована оптова торгівля 46.39 Неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами 46.38 Оптова торгівля іншими продуктами харчування, у тому числі рибою, ракоподібними та моллюсками 46.21 Оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин	- планування виробництва і збуту; - втілювання маркетингових заходів для ефективного сприйняття ринку	поглиблення досліджень ринку споживачів, які призвели до витрат, товару та конкурентів, - багатоваріантність маркетингових програм для окремих сегментів; - втрата частини ринку через не комерційну привабливість для підприємства.
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "КОМО УКРАЇНА" ЄДРПОУ: 39507437 43000, Волинська обл., м. Луцьк, вул. Лідавська, буд. 2	46.33 Оптова торгівля молочними продуктами, яйцями, харчовими оліями та жирами	46.11 Діяльність посередників у торгівлі сільськогосподарською сировиною, живими тваринами, текстильною сировиною та напівфабрикатами 46.21 Оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин	- планування виробництва і збуту; - втілювання маркетингових заходів для ефективного сприйняття ринку	поглиблення досліджень ринку споживачів, які призвели до витрат, товару та конкурентів, багатоваріантність маркетингових програм для окремих сегментів; - втрата частини ринку через не комерційну привабливість для підприємства.
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "САНОЛТА" ЄДРПОУ: 38401364 26500, Кіровоградська обл., Голованівський р-н, смт. Голованівськ, вул. Матросова, буд. 40	46.33 Оптова торгівля молочними продуктами, яйцями, харчовими оліями та жирами	10.41 Виробництво олії та тваринних жирів 46.21 Оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин	- планування виробництва і збуту; - втілювання маркетингових заходів для ефективного сприйняття ринку	поглиблення досліджень ринку споживачів, які призвели до витрат, товару та конкурентів, - багатоваріантність маркетингових програм для окремих сегментів; - втрата частини ринку через не комерційну привабливість для підприємства.

Продовження таблиця 2.7

1	2	3	4	5
<p>ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "КОМО ДИСТРИБЬЮШН" ЄДРПОУ: 39830498 03067, м. Київ, Б. Гавела Вацлава, буд. 6, Літера "З", корп. 3</p>	<p>46.33 Оптова торгівля молочними продуктами, яйцями, харчовими оліями та жирами</p>	<p>46.17 Діяльність посередників у торгівлі продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами 46.19 Діяльність посередників у торгівлі товарами широкого асортименту</p>	<p>- планування виробництва і збуту; - втілювання маркетингових заходів для ефективного сприйняття ринку</p>	<p>поглиблення досліджень ринку споживачів, які призвели до витрат, товару та конкурентів, - багатоваріантність маркетингових програм для окремих сегментів; - втрата частини ринку через не комерційну привабливість для підприємства.</p>
<p>ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ОЛСІДЗ ГРУП Україна ЄДРПОУ: 37039253</p>	<p>46.33 Оптова торгівля молочними продуктами, яйцями, харчовими оліями та жирами</p>	<p>10.41 Виробництво олії та 46.18 Діяльність посередників, що спеціалізуються в торгівлі іншими товарами тваринних жирів 46.21 Оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин</p>	<p>- планування виробництва і збуту; - втілювання маркетингових заходів для ефективного сприйняття ринку</p>	<p>поглиблення досліджень ринку споживачів, які призвели до витрат, товару та конкурентів, - багатоваріантність маркетингових програм для окремих сегментів; - втрата частини ринку через не комерційну привабливість для підприємства.</p>

На ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» запаси є важливою та значною частиною оборотних активів та виробничого капіталу. Вони займають окреме місце в складі майна, домінуючу позицію в структурі витрат, а тому значно впливають на результати економічної діяльності та висвітлення інформації про фінансовий стан підприємства. Роблячи висновок із вищенаведеного, зазначимо, що запаси є важливим економічним та обліковим елементом, окремим об'єктом аналізу та важливим фактором ефективності діяльності підприємства.

Виробничі запаси забезпечують собою постійність, безперервність та ритмічність діяльності ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД», гарантують його економічну безпеку та конкурентоспроможність підприємства на сучасному ринку.

Представимо основний перелік запасів на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Динаміка виробництва основних видів продукції
ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» у 2021-2023 рр.

№ п/п	Види продукції (робіт, послуг)	Обсяги виробництва, грн.			Частка у загальному обсязі, %		
		2021	2022	2023	2021	2022	2023
1	Жир кондитерський "Біфлінг 30"	2558900	2459500	2609300	9,59	9,61	9,39
2	Замінник какао-масла	1850556,11	1810786,21	1870368,17	6,87	6,95	6,91
3	Абрикос сушений (курага)	52021,00	51025,80	54454,8	0,20	0,20	0,19
4	Какао-порошок алк., Favorich GP-690-11	44001,22	42078,21	45085,25	0,17	0,17	0,16
5	Кокосова олія	4922520,10	4855051,25	5072501,7	18,64	18,48	18,53
6	Кунжут	26222,00	24052,00	28975	0,11	0,10	0,09
7	Олія пальмова	5325558,11	5225889,28	5564577,41	20,45	20,00	19,95
8	Пальмоядровий стеарин	690085,21	680091,21	718961,66	2,64	2,59	2,60
9	Рослинний жир CBS SUPERCHOC 888	1205111,00	1201014,20	1271314,8	4,67	4,52	4,58
10	ФУНДУК (горіхи лісові) очищені	50000,00	49000,00	51088	0,19	0,19	0,19
11	Інша товарна продукція	9907898,47	9800145,25	9927717,48	36,48	37,20	37,41
Разом		26632873,22	26198633,41	27214 344,27	100	100	100

Проаналізувавши отримані розрахунки (табл. 2.8), бачимо, що впродовж 2021-2023 рр. найбільшу питому вагу в структурі запасів підприємства займає пальмова олія –19,45-20,45%, на другому місці це кокосова олія –18,53-18,64%.

Також варто зазначити, що загальна вартість запасів у 2023 році порівняно із 2021 збільшилася на 581471,05 грн. Це було спричинено проведенням таргетованої реклами в соціальних мережах, що дало можливість збільшити кількість покупців.

Таким чином, ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» повноцінно забезпечено виробничими запасами, які необхідні йому для ефективного функціонування та спостерігається їх зростання. Це зумовлено тим, що підприємство збільшує масштаби свого виробництва та підвищує ціни на самі виробничі запаси внаслідок інфляції, яка спостерігається в Україні за останні роки. Слід зазначити, що чим ефективніше використовуються матеріальні ресурси, тим менше їх витрачається на виготовлення певної кількості продукції, тобто створюється можливість збільшити обсяги виробництва, що в цілому підвищує його ефективність.

Для стабільного функціонування підприємства необхідно забезпечити кілька ключових елементів, які взаємодіють між собою та підтримують діяльність підприємства на належному рівні. Основні складові стабільної роботи підприємства:

- фінансова стійкість;
- ефективне управління активами, оптимальний підхід до виробництва;
- розвиваючий ринок збуту, налагодження система внутрішнього контролю;
- дотримання законодавства та правильне управління ризиками.

Важливим елементом на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» є непохитна фінансова стійкість, яка показує у звітах і реєстрах стан фінансових ресурсів компанії, дозволяє вільно маневрувати і використовувати необхідну кількість грошових коштів, забезпечувати безперебійний процес виробництва і подальший збут продукції, враховувати усі можливі напрямки і шляхи розширення діяльності.

Не менш важливим елементом на товаристві є ефективне управління ресурсами (виробничі та трудові). Виробничі ресурси (сировина, матеріали, обладнання) мають використовуватися ефективно, з мінімальними втратами і на основі чітко визначених планів, тоді як трудові ресурси також повинні бути оптимально задіяні — важливо забезпечити належну мотивацію персоналу, розвиток кваліфікації працівників та підтримку належного рівня продуктивності праці.

Важливо забезпечити належний контроль над фінансовими, виробничими та адміністративними операціями. Система внутрішнього контролю допомагає знизити ризики шахрайства, втрат ресурсів і фінансових зловживань. Це також включає регулярну інвентаризацію, контроль за дебіторською та кредиторською заборгованістю, моніторинг витрат та аналіз показників діяльності.

Тому, аналіз фінансово-господарської діяльності відіграє значиму роль у стратегічній політиці і подальшому успішному розвитку будь-якого підприємства.

Для збереження конкурентоспроможності підприємство має впроваджувати нові технології, інноваційні рішення та покращувати продукцію або послуги.

Таблиця 2.9.

Динаміка фінансових показників ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД»

Показник	Рядок	Рік			Відхилення	
		2021	2022	2023	2022-21	2023-22
I ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ						
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції товарів, робіт, послуг)	2000	975,3	695,5	1458,3	-300	762,8
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	-983	-611,8	-524,3	-371,2	87,5
Інші операційні доходи	2120	168,1	122,2	-	-45,8	-122,2
Інші операційні витрати	2180	-220,7	722,8	823,6	502,1	100,8
Інші витрати	2270	-54	-80	-45,00	26	35
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	975,3	817,7	1 152,50	-157,3	334,8
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	-1257,7	-1334,6	-1 057,30	76,9	277,3
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до	2290	-282,4	-516,9	-175,70	234,5	-340,9
Чистий прибуток (збиток)	2350	-282,4	-516,9	-95,00	234,5	421,9

*Джерело: сформовано автором на основі фінансової звітності (Додаток А,Б)

За даними табл. 2.9. можна побачити, що у 2022 році чистий дохід від реалізації зменшився до 695,3 тис. грн, що на 300 тис. грн менше, ніж у 2021 році. Це можна свідчити про зменшення обсягів продажів або певні проблеми зі збутом

продукції. Тоді як у 2023 році виручка зросла до 1 458,3 тис. грн (збільшення на 762,8 тис. грн порівняно з 2022 роком), що є позитивною тенденцією і може показувати на покращення ринкових позицій або ефективнішу роботу менеджерів та покращення ефективності взаємодії з покупцями. Збільшення чистого доходу у 2023 році відбулося за рахунок таргетованої реклами і створення сторінки підприємства в соціальних мережах, таких як Інстаграм та Фейсбук.

Собівартість реалізованої продукції у 2022 році зменшилася до - 611,8 тис. грн, що на 371,2 тис. грн менше, ніж у 2021 році. Це є наслідком ефективного управління витратами на виробництво. У 2023 році собівартість знизилася ще більше, до - 524,3 тис. грн (відхилення +87,5 тис. грн від 2022 року), що також є позитивною тенденцією та покращенню фінансового результату.

Також спостерігається тенденція збільшення інших операційних витрат, що може негативно вплинути на загальний фінансовий результат.

У 2022 році сукупний дохід зменшився до 817,7 тис. грн відповідно з 2021 роком (-157,3 тис. грн), але у 2023 році він збільшився до 1 152,5 тис. грн (+334,8 тис. грн від 2022 року). Збільшення показників доходу відбулося через адаптування до умов ринку здути і покращення роботи з покупцями. Про це також можуть свідчити показники витрат, які у 2022 році збільшилися до -1 334,6 тис. грн, але у 2023 році вони зменшилися до -1 057,3 тис. грн (відхилення +277,3 тис. грн), що позитивно відбилося на прибутковості підприємства.

Прибуток від звичайної діяльності у 2023 році зменшився на 340,9 тис. грн, що є негативною тенденцією, але чистий прибуток у тому ж році зріс на 421,9 тис. грн, що є покращенням діяльності ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД».

Надалі вважаємо за доцільне провести аналіз фінансового стану підприємства, для проведення якого обрано найбільш вагомі показники.

Коефіцієнт поточної ліквідності – це відношення оборотних активів до поточних зобов'язань підприємства. Він показує достатність кількості ресурсів підприємства, які можуть бути використані для погашення його поточних зобов'язань в звітному періоді (табл. 2.10)

Аналіз коефіцієнту поточної ліквідності (покриття) ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД»

Показники ліквідності підприємства					
Показник	Розрахунок в числах			Відхилення	
	2021	2022	2023		
Коефіцієнт покриття	1,9143	1,8786	2,0219	-0,0357	0,1433

Видно із розрахунків, на 1 гривню поточних зобов'язань підприємства припадає 1,91 грн оборотних активів у 2021 році; 1,87 грн. у 2022 році та 2,02 грн. у 2023 році. Значення коефіцієнта знаходиться у межах орієнтовно позитивного діапазону, що свідчить про достатність ресурсів, які можуть бути використані для своєчасного погашення підприємством поточних зобов'язань.

Для розрахунку коефіцієнту абсолютної ліквідності потрібно визначити відношення найбільш ліквідної частини оборотних активів(грошових коштів та короткострокових фінансових вкладень) до поточних зобов'язань (табл. 2.11)

Таблиця 2.11

Аналіз коефіцієнту абсолютної ліквідності ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД»

за 2021-2023 рр.

Показники ліквідності підприємства					
Показник	Розрахунок в числах			Відхилення	
	2021	2022	2023		
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,0759	0,0024	0,0003	-0,0735	-0,0021

За даними табл. 2.11 видно, що грошова платоспроможність підприємства протягом звітного періоду поступово зменшується. Така тенденція свідчить про затримку при повній оплаті здійснення негайних розрахунки грошовими коштами та поточними зобов'язаннями.

Розглянемо показники фінансової стійкості підприємств табл. 2.12

Таблиця 2.12

Розрахунок показників фінансової стійкості на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» за 2022-2023 рр.

Назва показників	Значення показників		Відхилення (+; -)
	2023	2024	
Коефіцієнт автономії	0,48	0,47	-0,01
Коефіцієнт співвідношення власних і залучених коштів	0,91	0,88	-0,04
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,48	0,47	-0,01
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	1,00	1,00	0,00
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	0,48	0,47	-0,01

Проаналізувавши таблицю 2.12 можемо зробити висновок:

- коефіцієнт автономії показує питому вагу власного капіталу в загальній сумі засобів, авансованих у його діяльність. У 2023 році показник дорівнював 0,48, а у 2024 році зменшився до 0,47. Відхилення становить -0,01;
- коефіцієнт співвідношення власних і залучених коштів на кінець року 2024р. зменшився на 0,04. Зниження показника означає, що підприємство використовує більше позикових коштів, які можуть вимагати сплати відсотків;
- коефіцієнт фінансової стійкості на кінець 2024р. дорівнює 0,47, що показує, яку частку активів підприємство здатне фінансувати за рахунок власного капіталу і капіталу, залученого на довгостроковій основі і свідчить про його здатність залишатися платоспроможним в довгостроковій перспективі;
- коефіцієнт маневреності власного капіталу – 1. Стабільність цього показника вказує на те, що власний капітал підприємства залишається маневреним і повністю вкладається в оборотні витрати, що є позитивним аспектом для забезпечення ліквідності;
- Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами знизився на 0.01, що показує невелике зменшення цього коефіцієнта сприяє зниженню зниженої здатності підприємства забезпечити його оборотні витрати власними джерелами.

Розглянемо показники прибутковості підприємств табл. 2.13

Таблиця 2.13

Розрахунок показників прибутковості на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» за 2023 рік

Показник	Розрахунок
Рентабельність капіталу	-0,0904
Рентабельність власного капіталу	-0,1912
Рентабельність продажу	-2,0558

Розглянувши табл. 2.13 було визначено показники рентабельності, а саме:

- рентабельність капіталу становить -0,0904, що свідчить про ефективність використання всього майна підприємства;
- рентабельність власного капіталу дорівнює -0,1912, що показує ефективність використання власного капіталу;
- рентабельність продажу дорівнює -2,0558, що показник, який показує, скільки прибутку припадає на одиницю реалізованої продукції.

Таким чином, проаналізувавши фінансові показники ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» можна зробити висновок про те, що фінансова стійкість підприємства є нестабільною і підлягає поетапному відновленню, для цього компанія першочергово повинна працювати над удосконаленням фінансової політики.

Для вирішення тенденції зниження показників необхідно оптимізувати структуру капіталу, нарощувати оборотні активи і грошові потоки, збільшувати обсяги власних коштів, а саме переглянути цінову політику, що посприє збільшенню операційного доходу, скорочувати нераціональні витрати, покращити податкову політику компанії, працювати над програмою лояльності у ціновій сфері, впроваджувати нові технології та інновації, продумати програму раціоналізації використання виробничого обладнання та відновлення основних засобів. Використовувати сучасні маркетингові інструменти та комунікації з потенційними контрагентами, в умовах жорсткої конкуренції усе це виправдовує додаткові витрати з метою стимулювання і нарощення обсягів збуту продукції.

2.2. Формування методики економічного аналізу запасів ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД»

Виробничі запаси є головними складовими оборотних активів на підприємстві і повинні контролюватися, ефективно використовуватися зіставлятися з рівнем запасів на аналогічних виробництвах.

Формування виробничих запасів на підприємстві зумовлена їх оборотом, який має вигляд- «постачання-виробництво-збут».

Більш якісний аналіз виробничих запасів створюється при обґрунтуванні відповідних рішень з урахуванням сучасних тенденцій, поточного стану та нових можливостей прогнозування напрямів розвитку бізнесу в майбутньому.

Основною мета аналізу виробничих запасів у виявленні тенденцій про стан, рух і ефективність витрачання запасів, реальних резервів зниження собівартості продукції та витрат підприємства на основі, яких приймаються економічно-обґрунтовані управлінські рішення.

Пошук внутрішньовиробничих резервів для економії та раціонального використання матеріальних ресурсів у виробництві відповідає завданням економічного аналізу.

Для здійснення аналізу виробничих запасів головними ресурсами на товаристві є:

- 1) Баланс (Звіт про фінансовий стан);
- 2) Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід);
- 3) Виробничі норми витрачання матеріалів;
- 4) Аналітичні дані бухгалтерського обліку по рахунках 20 «Виробничі запаси», 23 «Виробництво», 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядниками», 91 «Загальновиробничі витрати», 92 «Адміністративні витрати»;
- 5) Договори на поставку виробничих запасів.

Повна забезпеченість виробничих запасів на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» є важливою умовою його безперервної роботи.

Джерелами надходження яких є зовнішні (надходять від постачальників, безоплатно отримані від засновників) та внутрішні (вироблені власноруч).

На підприємстві основними завданнями аналізу виробничих запасів є :

- визначення питомої структури видів виробничих запасів;

- встановлення динаміки стану та руху виробничих запасів за матеріально-відповідальними працівниками;
- оцінка динаміки витрат виробничих запасів за напрямками здійснення господарських операцій;
- оцінювання рівня ефективності використання виробничих запасів;
- створення внутрішньовиробничих резервів економії витрат матеріальних ресурсів та розробка необхідних заходів для їх впровадження у практичну діяльність.

Повне і своєчасне забезпечення підприємства якісною та кількісною сировиною і матеріалами є головною метою для виконання плати виробництва товару, зростання прибутку та рентабельності підприємства.

На даний момент всі підприємства мають постійну потребу у:

- розширенні аналітичних робіт, пов'язаних з комплексною оцінкою ефективності діяльності підприємств (організацій);
- розробкою інноваційних рішень для розвитку і своєчасним виробленням оперативних управлінських рішень.

Автоматизація процесів на товаристві необхідна для оброблення запиту з підвищення значення якісного інформаційного обслуговування процесу управління господарською діяльністю, швидким розвитком технічних можливостей сучасних інформаційних систем, особливостями теперішнього періоду розвитку економіки.

Проведення правильного та доцільного економічного аналізу виробничих запасів на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» забезпечує своєчасне виявлення виробничих запасів та їх залишків на складі, які, у подальшому, будуть підлягати реалізації у відповідності з діючим порядком, що й розроблено на підприємстві.

Для правильного проведення аналізу оборотних активів необхідно вивчити їх структуру, яка має групування їх за економічним призначенням, виходячи з функціональної і технологічної ролі та значення у виробничому процесі і технологічними властивостями, запасні частини, матеріали і сировину, будівельні матеріали, паливо і тд. Та визначити основні показники для аналізу ефективності

використання оборотних активів(коефіцієнт оборотності, коефіцієнт ліквідності, середній темп обороту дебіторської заборгованості , середній темп зберігання).

Проведемо аналіз наявності виробничих запасів у структурі оборотних активів на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» за 2022 та 2023 рік (табл. 2.14).

Аналіз ефективного управління оборотними активами проводиться за допомогою порівняння фактичного з плановим результатом.

Таблиця 2.14

Структура оборотних активів ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» у 2022-2023 рр.

№	Показник	Станом на 31.12.2022		Станом на 31.12.2023		Відхилення	
		сума тис.грн	питома вага %	сума тис.грн	питома вага %	в абсолютній сумі, грн.	питома вага %
1	Виробничі запаси	1027.9	19,03	1027.9	18,88	0	-0,42
2	Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1334.6	24.69-	1314,6	24.15	-20	-54
3	Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	0	0	11,9	0.21	11,9	0,21
4	Інша поточна дебіторська заборгованість	3015.6	55,83	3081,6	56.61	66	0,78
5	Гроші та їх еквіваленти	222,9	4.12	6,9	0.12	-216	-4
6	Разом оборотних активів	5401	100	5442,9	100	41,9	0

З проведеного аналізу видно, що виробничі запаси займають третє місце в частині оборотних активів підприємства. За 2023 р. виробничі запаси не змінилися, що свідчить про стабільну роботу підприємства, але без зростання реалізацій.

Збільшення прибутку на підприємстві прямо залежить від ефективного використання виробничих запасів, тому забезпечення виробничими запасами є необхідною умовою для ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД».

Тепер проаналізуємо структуру виробничих запасів на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» за 2022-2023р.

Аналіз структури запасів на підприємстві проводиться за такими етапами:

- 1) Визначається сума запасів і її питома вага в обсязі оборотних активів;

- 2) Вивчається види запасів на підприємстві;
- 3) Проводиться аналіз порівняння обсягів запасів за минулі роки.

Для виконання правильного аналізу потрібно дослідити структуру виробничих запасів, які поділяються за економічним призначенням і технічними властивостями.

До запасів на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» входять матеріали, запасні частини, паливо та готова продукція

Таблиця 2.15

Аналіз структури виробничих запасів на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» за 2022-2023р.

№	Назва статті	Балансова вартість на 31.12.2022		Балансова вартість на 31.12.2023	
		Сума тис.грн	Питома вага %	Сума тис.грн	Питома вага %
1	Готова продукція	894	86,97	899	87,45
2	Матеріали	100,3	9,75	105.4	10,25
3	Паливо	33.6	3,26	23.5	2,28
4	Разом	1027.9	100	1027.9	100

Проаналізувавши табл. 2.15 можна побачити що найбільшу питому вагу у структурі виробничих запасів на підприємстві займає готова продукція 899 тис. грн або 87.45% у 2023 році , а у 2022 році 894 тис. грн або 86.97%. В загальному сума виробничих запасів змінилася на 5 тис.грн , на томість у 2023 році збільшилася кількість матеріалів і зменшилося паливо на 10.1 тис. грн.

2.3. Оцінка використання запасів та її вплив на результати роботи ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД»

Аналіз фінансових звітів та динаміки економічного потенціалу дозволяє вивчити основні тенденції розвитку та поточні проблеми підприємства. На основі цього дослідження можна сформулювати якісні рекомендації з метою підвищення його прибутковості.

Виробничі запаси є ключовим елементом виробничого процесу на підприємстві. Вони є основою для виробництва готової продукції та повністю передають свою вартість на вироблений товар. Для ефективного управління

запасами необхідно отримувати інформацію про їх склад, кількість та вартість. Ця інформація є важливою для обліку організації запасів, відповідного контролю за їх збереження і перетворенням, а також для ухвалення управлінських рішень.

Найбільш важливою та більшою частиною оборотних активів та виробничого капіталу на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» є запаси.

Їм належить особливе місце в складі майна товариства, займають домінуючу позицію в структурі витрат, а тому мають вагомий вплив на результати діяльності та висвітлення інформації про фінансовий стан підприємства. Виходячи із переліченого, можемо узагальнити, що запаси є важливою економічною та обліковою категорією, окремим об'єктом аналізу та важливим фактором ефективності діяльності підприємства.

Виробничі запаси товариства забезпечують постійність, безперервність, прибутковість та ритмічність діяльності підприємства, відповідають за економічну безпеку та конкурентоспроможність підприємства.

Ефективне та раціональне використання запасів набуває важливого значення для ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» в процесі пошуку шляхів зниження собівартості продукції, а також збільшення обсягів виробництва, наслідком такого значення набуває визначення основних напрямів економії сировинних ресурсів. Проведення аналізу роботи підприємства дає змогу визначити напрями потенційної економії запасів: скорочення виробничих відходів через застосування нових видів матеріалів; використання вторинних ресурсів; зниження матеріаломісткості через застосування ресурсозберігаючої техніки, впровадження безвідходних технологій; збільшення виходу готової продукції шляхом впровадження й використання науково обґрунтованих норм витрачання сировини на виробництво продукції та поліпшення її якості.

При цьому слід зазначити, що оскільки структура витрат на виробництво промислової продукції характеризується великою часткою матеріальних витрат, то спостерігається необґрунтоване співвідношення між часом знаходження обігових коштів у запасах і у виробництві. Водночас збільшення обігових коштів за рахунок

кредитів призводить до зростання собівартості продукції та цін, зниження рівня конкурентоспроможності готової продукції.

Важливим показником на підприємстві є стабільне забезпечення підприємства матеріальними ресурсами і їх раціональне використання.

Для того щоб проаналізувати це на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» ми дізналися, що оплата матеріалів відбувається за повною оплатою рахунків, поставка відбувається протягом трьох днів після оплати. Матеріали зберігаються на відповідному складі, які комплектуються в набори (створюються специфікації) та продаються покупцям відповідно до їхньої потреби.

Таблиця 2.16

Аналіз забезпеченості ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД»
окремими видами матеріалів у 2023р

№	Матеріали	Одиниця вимірювання	Загальна потреба	У тому числі		Об'єктивна потреба
				Випуск	використання	
1	Жир кондитерский «Біфілінг 30»	Кг	2609600	2609400	2609300	2609396
2	Абрикос сушений (курага)	Кг	5500012	5500011	5445480	5445480
3	ФУНДУК (горіхи лісові) очищені	Кг	51095	51090	51088	51088
4	Какао-порошок алк., Favorich GP-690-11	Кг	50000	47000	45085	45100

Дані з табл. 2.16 свідчать про те, що на позицію Жир кондитерский «Біфілінг 30» була завищена потреба 40 кг, тоді як на «Абрикос сушений (курага)» завищення відбулося тільки на 1 кг. Аналогічна ситуація відбувається з «ФУНДУК (горіхи лісові) очищені» та «Какао-порошок алк., Favorich GP-690-11».

Завищення потреби позиції призводить до не реалізації товару і до збільшення витрат на підприємстві (витрат на зберігання або утилізацію при псуванні).

Аналіз термінів та обсягів поставок сировини та матеріалів за наявними підписаними договорами насамперед пов'язаний з перевіркою запасів відповідних

матеріалів на складі та правильність складання. Наявні яких на складі мають задовольняти потребу підприємства в сировині на період інтервалів між поставками.

Аналіз матеріаловіддачі та матеріаломісткості є необхідним у стратегічному управлінні підприємства. Він визначає переваги (недоліки), які прямо впливають на ефективність виробничого процесу і фінансові показники підприємства.

Результат даного аналізу дає можливість оптимізувати виробничий процес, зниження витрат, підвищити якість продукції, покращити управління ризиками.

Аналіз ефективності використання матеріальних використовує головний критерій оцінювання через дослідженням матеріаломісткості виробництва продукції (табл. 2.17).

Таблиця 2.17

Показники матеріаломісткості продукції ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» у 2021-2023 рр.

№	Показники	2021	2022	20203	Відхилення	Відхилення
1	Матеріальні витрати тис.грн	2690	2390	3560	-300	1170
2	Товарна продукція тис.грн	4472	4562	6956	110	2394
3	Матеріаломісткість товарної продукції, грн.	0.6	0.5239	0.5118	-0.08	- 0.012
4	Матеріаловіддача, грн	1.662	1.9088	1.9539	0,28	0.0451
5	Перевитрати(+), економія (-) матеріалів за рахунок зміни матеріаловмісткості, тис.грн	-	-	-	-215.2	-28.68
6	Зміна випуску продукції у результаті зміни її матеріаловмісткості, тис.грн	-	-	-	-498	-2233.2803

Випуск продукції на 1 грн. матеріальних витрат, тобто кількість продукції, виробленої з кожної гривні використаних матеріальних ресурсів характеризує матеріаловіддача. Тоді як зворотний показник матеріаловіддачі, який показує величину матеріальних витрат, що припадають на 1 грн. виробленої продукції – це матеріаломісткість

Ці два коефіцієнти є нероздільними , бо їх правильна взаємодія показує результат діяльності. За нормальних умов, чудовим результатом ефективної господарської діяльності було б збільшення матеріаловіддачі та зменшення

матеріаломісткості. В нашому випадку такий шаблон виконується лише у період 2020-2021 рр. Показник матеріаловіддачі становив 1,43 грн. продукції на 1 грн. матеріальних витрат (збільшився на 0,53 грн. або ж на 59,12%) та матеріаломісткість знизилась до 0,70 грн матеріальних витрат у 1 грн. виробленої продукції (зменшення на 0,41 грн. або ж на 37,15%). Зниження матеріаломісткості на одиницю продукції дозволяє говорити про зниження затрат матеріалів, палива та електроенергії.

Матеріаломісткість продукції перебуває під впливом зовнішніх і внутрішніх факторів, що залежать і не залежать від діяльності товариства.

Відповідно до табл. 2.17 видно що обсяги матеріальних витрат зростають, у ході збільшення потреб споживачів на ринку.

Отже, аналіз матеріаловіддачі та матеріаломісткості дозволяє оцінити ефективність використання матеріальних ресурсів у виробничому процесі підприємства.

Висновки до другого розділу

Після дослідження аналізу та методики економічного аналізу виробничих запасів ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» можна зробити наступні висновки: ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» є сучасне підприємство оптової торгівлі товарами. Основними цілями, якого є забезпечення потреб споживачів та отримання прибутку.

1) Підприємство використовує аутсорсингових послуги в ТОВ «Fin24», що дає перевагу у введенні обліку згідно останніх змін законодавства.

2) Виробничі запаси займають вагоме місце в оборотних активах ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД». Вони є необхідними для ефективної і безперервної роботи підприємства.

3) Спрямованість оптової торгівлі, потребує проведення аналізу виробничих запасів, який формується на підставі даних з обсягу їх за звітній період.

4) Здійснивши аналіз виробничих запасів у структурі оборотних активів на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» встановлено, що виробничі запаси складають третю

частку оборотних активів даного підприємства (18,88%), за останні два роки змін по ним не було, що свідчить про стабільну роботу без збільшення реалізацій.

5) Проаналізувавши таблиці 2.15, що можна зробити висновок, що найбільшу питому вагу у виробничих запасах займає готова продукція (86,97%). Такий відсоток і свідчить напрям роботи – оптова торгівля.

6) За останні два роки (2022-2023рр) відбувся незначний ріст готової продукції на 5 тисяч.

7) Розглянувши показники матеріаломісткості продукції, можна зробити висновок, що на матеріаломісткість спричиняють вплив такі фактори:

- структура продукції (збільшення частки матеріаломісткої продукції призводить до збільшення загальної матеріаломісткості);
- рівень матеріальних витрат на різні види запасів
- ціни та матеріали;
- відпускні ціни на продукцію.

8) Вагому частину процесу управління запасами на підприємстві становить формування оптимального запасу сировини, готової продукції, напівфабрикатів та інших ресурсів необхідних для неперервного функціонування виробничого процесу на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД».

РОЗДІЛ 3

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ ЗАПАСІВ НА ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД»

3.1. Організація обліку запасів на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД»

Кожне підприємство самостійно визначає свою облікову політику, форму бухгалтерський облік, затверджує правила документообігу, форму внутрішнього контролю і її комісію.

Облікова політика визначає основи, стандарти і правила обліку, яких дотримується ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» при веденні бухгалтерського обліку та поданні звітності.

Сучасна облікова політика ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» виконує функції обліку та формування фінансової звітності, а також надає інформацію для управлінських функцій, таких як планування, організація, координація, мотивація та контроль.

Облікова політика ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» формується під впливом різних факторів, таких як:

- форма власності;
- вид діяльності;
- організаційна структура управління;
- кількість персоналу та технічне оснащення його;
- особливості і обсяги виробництва.

На ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» сформована лінійна структура організації, через малу кількість працівників.

Перевагами лінійної структури управління є:

- прості і легко керуючі зв'язки між підрозділами;
- узгодженість дій;
- єдність;
- швидкість у прийнятті рішень;
- підвищенні відповідальності за дії підлеглих прямого керівника.

Головною керуючою особою на підприємстві є директор ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД». Він представляє підприємство у всіх державних та громадських установах, має повне право підписувати договори і відповідає за їх виконання, приймає на роботу і звільняє працівників, видає доручення, відповідає за економічний стан підприємства, вирішує управлінські та фінансові питання.

Товариство є підприємство з оптової торгівлі товарами, то другою важливою посадою є менеджер. На ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» їх 2 особи. Їхніми прямими обов'язками є належне спілкування з покупцями і постачальниками, відповідати за ринки збуту товару та здійснювати вигідну реалізацію продукції протягом всієї діяльності.

На ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» бухгалтерський облік ведеться з початку реєстрації відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996 від 16.07.1999р. Також при веденні бухгалтерського обліку керуються такими нормативними документами як: статут та наказ про облікову політику.

Для забезпечення ведення бухгалтерського обліку підприємство самостійно обирає форму його організації:

- 1) Імплементация посади бухгалтера до штату підприємства;
- 2) Використовувати послуги спеціалістів;
- 3) Використовувати на договірних засадах послуги бухгалтерського обліку централізованої бухгалтерії або аутсорсингової фірми;
- 4) Самостійне введення бухгалтерського обліку.

ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» з метою зменшення витрат на введення бухгалтерського обліку використовує послуги аутсорсингу від ТОВ «Fin 24».

На даний час це є ефективне рішення для малих підприємств, оскільки аутсорсинг має свої плюси: зниження витрат на персонал, збільшення ефективності, швидке опрацювання запитів, оптимальні і ефективні рішення по бухгалтерському і податковому обліку; зменшення ризиків проблем з податковою, оскільки аутсорсингові компанії забезпечують чітку відповідність стандартам та законодавству; гнучке реагування на нові вимоги ринку.

Бухгалтерія має лінійний тип, який зоб на рис.2.1.

Бухгалтерія забезпечена новими програмами і обробками для спрощення і ефективності роботи (обротки Лопан, інфобокс, платформа для обміну електронними документами у Вчасно і Медок.)

Директор ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД»

Головний бухгалтер

Бухгалтер ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД»

Помічник бухгалтера

Рис. 3.1. Лінійна структура бухгалтерського відділу

ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» 2023 р.

Бухгалтер ТОВ «ПРОФІТРЕЙД» виконує такі обов'язки як :

- забезпечує дотримання підприємством встановлених норм, методологічних засад бухгалтерського обліку, складання звітності і подання її, відповідно до термінів;

- організовує контроль за відображенням обліку господарських операцій;
- бере участь у контролі і аудитах на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД».

Помічник бухгалтера ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» виконує:

- рознесення банківської виписки в бухгалтерські бази;
- виставлення рахунків;
- первинна документація під кожну операцію;
- створення і оплата платіжок у клієн-банку;

– архівування документів.

Обробки від Лопан – спрощують обмін між банком і 1BAS «Бухгалтерія», формують автоматично ТТН.

Інфобокс- інформаційний ресурс за допомогою якого в 5 кліків можна додати нового контрагента в бухгалтерську базу. Вся інформація про контрагента заповнюється з офіційні джерел.

Клієнт-банк – це обробка, за допомогою якої можна створювати платіжки в програмі для бухгалтерського обліку і за допомогою інтеграції з банком переносити у банк.

З метою спрощення обміну первинними документами ТОВ «ПРОФФІРЕЙД» активно використовує системи електронного документообігу.

Електронний документообіг формується за допомогою захищених каналів через, які передається інформація.

Відповідно до законодавства електронні документи рівноправні з паперовими. На електронні документи накладаються КЕП (електронні підписи), які прирівнюються до власноручних підписів.

Переваги електронного документообігу:

- Екологічність (зменшення кількості паперових документів);
- Економія (зменшення витрат на друк);
- Швидкість (Всі працівники працюють в єдиній системи, яка при надходженні документів на підпис сповіщає про них. Завдяки такому процесу надходження і підписання час опрацювання документа скорочується в рази);
- Безпека (Сервіси, завдяки яким відбувається електронний документообіг, має високий рівень захисту документів).

Електронний документообіг на підприємстві відбувається за допомогою таких систем, як «Вчасно» і «Медок.» Вони дають можливість отримувати документи протягом 5 хв. Документи підписуються, з двох сторін, електронними ключами відповідальною особою (у нашому випадку директором).

«М.Е.Дос»— це програма для електронного документообігу, яка полегшує роботу з обміном звітів, податкових документів, актів (видаткових накладних), рахунків та ін. документів.

На відмінно від «М.Е.Дос» «Вчасно» - це платформа для швидкого обміну електронними документами (рахунки, акти, видаткові, договори та листи), але не має можливості обміну податковими документами з відповідними органами.

Весь облік на ТОВ «ПРОФФІРЕЙД» ведеться електронно, що дає можливість керівнику підприємства бути в курсі всіх справ. Електронна форма дає можливість зменшити кількість помилок з перенесення даних з одного реєстру в інший, формування автоматично звітів та відповідних документів, таких як доручення, видаткові накладні, акти виконаних робіт, ТТН).

Інвентаризація на підприємстві проходить за планом, упродовж 3 місяців до дати складання балансу, відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 28.02. 2000 № 419.

Для проведення інвентаризації потрібно:

- розробити план проведення інвентаризації;
- провести рівномірне навантаження на працівників, для складу інвентаризаційної комісії ;
- надати відповідне інформаційне та технічне остаснення, для проведення інвентаризації.

План проведення інвентаризацій формується до початку звітнього року і затверджується керівником - Капітанець Катериною. Після означеної процедури план-графік набуває статусу нормативного документа внутрішньої дії.

Після підписання наказу ТОВ робить запит на аутсорсингову компанію Товариства з обмеженою відповідальністю «Fin24» на створення інвентаризованої комісії.

Облікова політика ТОВ «ПРОФФІРЕЙД» є важливим етап в організації бухгалтерського обліку та підготовці фінансової звітності. Вона схвалена у вигляді переліку принципів та правил, якими слід керуватися при веденні бухгалтерського

обліку та складанні фінансової звітності відповідно до вимог МСБО, або може бути закріплена внутрішнім документом, таким як наказ чи розпорядження.

На ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» завершальним етапом закриття року є подання річної звітності, яка формується на підставі об'єднаних поточних даних для розрахунку економічних показників, які потрібні для прийняття правильних подальших управлінських рішень.

ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» складає «Баланс» та «Звіт про фінансові результати».

Звіт про фінансові результати складається до вимог того ж НП(С)БО 1.

Метою фінансової звітності є надання інформації про стан підприємства та результати його діяльності зовнішнім та внутрішнім користувачам.

Також підприємство подає статистичний звіт. Підприємство один раз в рік за вимогою подає. Метою подання статистичних звітів є комплексна оцінка фінансового стану національних, місцевих та окремих економічних систем, а також створення інтегрованої статистичної інформаційної бази з метою прогнозування економічних умов.

З метою створення внутрішнього контролю та аудиту на підприємстві проводяться щотижневі зустрічі з керівництвом компанії та бухгалтерами, де обговорюються всі можливі питання, які виникли в процесі співпраці. Один раз в квартал бухгалтерія подає керівництву звіти відповідно до запиту.

Це відбувається з метою підвищення рівня рентабельності, успішного функціонування підприємства та збагаченням.

3.2. Порядок відображення в фінансовому обліку запасів на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД»

Бухгалтерський облік на ТОВ «ПРОФФІРЕЙД» ведеться з початку реєстрації підприємства відповідно до Закону України «ПРО Бухгалтерський облік та фінансову звітність» №996 від 16.07.1999р.

На підприємстві «ПРОФФІРЕЙД» для визначення методологічних засад формування обліку виробничих запасів керуються Національним Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси».

Відповідно до НП(С)БО 9 запаси – це оборотні активи, виробничо-технічного призначення, товари або інші матеріальні активи, які використовуються протягом операційного року.

Згідно з п. 4 НП(С)БО 9 запасами є активи, які:

- утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності;
- перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва;
- утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством.

Відповідно до зазначеної класифікації запаси включають:

- сировину, основні й допоміжні матеріали, комплектуючі вироби та інші матеріальні цінності, що призначені для виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, обслуговування виробництва й адміністративних потреб;
- незавершене виробництво у вигляді не закінчених обробкою і складанням деталей, вузлів, виробів та незавершених технологічних процесів;
- готову продукцію, що виготовлена на підприємстві, призначена для продажу та відповідає технічним і якісним характеристикам, передбаченим договором або нормативно-правовим актом;
- товари у вигляді матеріальних цінностей, що придбані (отримані) та утримуються підприємством з метою подальшого продажу;
- малоцінні та швидкозношувані предмети, що використовуються не більше одного року або нормального операційного циклу, якщо він більше одного року;
- поточні біологічні активи, які оцінюються згідно з НП(С)БО 9, а також сільськогосподарську продукцію та продукцію лісового господарства після її первісного визнання.

На досліджуваному підприємстві ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» наявність та структура запасів представлена такими позиціями: виробничі запаси, готова продукція та товари (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Балансова вартість запасів на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» у 2022-2023рр.

№	Назва статті	Балансова вартість на 31.12.2022	Балансова вартість на 31.12.2023
1	Виробничі запаси, тис.грн	14562	18654
2	Готова продукція тис.грн	22435	27090
3	Товари тис.грн	1089	1157
4	Разом	38386	46901

Одиницею бухгалтерського обліку запасів є їх номенклатура або однорідна група (вид). Тому в подальшій класифікації груп запасів на підприємстві поділяються на види, сорти і марки.

Кожен перелік систематизованих груп має свій номенклатурний номер, який використовується у всіх документах, якими оформляється їх рух, що дає можливість зменшити кількість помилок при оприбуткуванні або списанню інших груп. Номенклатура є обов'язковою при автоматизації обліку надходжень, наявності та витрачання запасів.

Щодо оцінки запасів, вона здійснюється в трьох випадках: під час надходження запасів, під час списання запасів і на дату складання балансу.

На підприємстві запаси зараховуються за їх первісною вартістю, яка відповідає вказаними методиками з пунктом 9 НП(С)БО 9.

Згідно з НП(С)БО 9 первісна вартість придбаних запасів для підприємства містить в собі :

- Суму грошових коштів сплачених постачальнику;
- Витрати на придбання (реклама) ;
- Витрати на транспортування з доставкою запасів на зазначене місце, витрати на розвантаження та страхування;
- Витрати пов'язанні з зберіганням їх, приведенням у відповідний стан продажу.

– У випадку якщо запаси є імпортованими, тоді до їх первинної вартості включається вартість митного збору або інші податки, що не відшкодовуються покупцем.

Можливо також включення ПДВ до первісної вартості товару, але в тому випадку коли він не компенсується (неплатникам ПДВ).

Якщо реалізовується велика партія то витрати розподіляються пропорційно до їх вартості в договорі.

Таблиця 3.2

Оцінка запасів у бухгалтерському обліку

Оцінка запасів у бухгалтерському обліку	
Ситуація	Вид вартості, який застосовується
Придбання	первісна вартість
виготовлення власними силами	виробнича собівартість
обмін на неподібні запаси	справедлива вартість отриманих запасів
обмін на подібні запаси	балансова вартість переданих запасів
оцінка на дату балансу	за найменшою з двох вартостей: первісна вартість; чиста вартість реалізації*
*застосовується якщо ціна запасів знизилась, вони зіпсовані, застаріли або втратили якимось іншим чином очікувану первісно від них економічну вигоду	

Собівартість запасів виготовлених власними силами на підприємстві оцінюється згідно НП(С)БО 16 «Витрати» і дорівнюють виробничій собівартості. В балансі готова продукція також відображається за виробничою собівартістю.

Майже всі виробничі запаси ТОВ «ПРОФФІРЕЙД» отримає від постачальників на підставі підписаних договорів (угод).

На відвантажені матеріальних цінностей постачальник виписує рахунок-фактуру, видаткову накладку, акт-приймання передачі товару (у яких вказується назва, номенклатурний номер, одиницю виміру, кількість, ціна за кожну одиницю, сума ПДВ, загальна сума) (рис 3.1).

Основні способи отримання запасів на дане підприємство є: придбання у постачальника, виготовлення власноруч, безкоштовне отримання і внесення до статутного капіталу його учасниками.

При купівлі запасів ТОВ «ПРОФФІРЕЙД» дуже детально вибирає постачальників. Основними критеріями є якість товару, ціна і можливість купівлі зі знижкою.

№ форми	Назва форми
М-1	Журнал обліку, що надійшли
М-2	Довіреність
М-2а	Акт списання балансів довіреностей
М-3	Журнал реєстрації довіреностей
М-4	Прибутковий ордер
М-5	Товарно-транспортна накладна
М-6	Товарно-транспортна накладна
М-7	Акт про приймання матеріалів
М-8	Лімітно-забірна картка (на одне найменування матеріалу на багаторазовий відпуск)
М-9	Лімітно-забірна картка (для багаторазового відпуску 2-5 найменувань матеріалів)
М-10	Акт-вимога на заміну (додатковий відпуск) матеріалів
М-11	Накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення матеріалів)
М-12	Картка складського обліку матеріалів
М-13	Реєстр приймання-здачі документів
М-14	Відомість обліку залишків матеріалів на складі
М-15а	Акт приймання-передачі устаткування до моменту
М-16	Матеріальний ярлик
М-17	Акт про виявленні дефекти устаткування
М-18	Сигнальна довідка про відхилення фактичного залишку матеріалів від встановлених норм запасу
М-19	Матеріальний звіт
М-20	Накладна на відпуск товарно-матеріальних цінностей (бланк суворої звітності)
М-21	Інвентаризаційний опис
М-22	Акт про списання матеріалів відкритого зберігання
М-23	Акт про витрату давальницьких матеріалів
М-26	Картка обліку устаткування для встановлення
М-28	Лімітно-забірна картка (для будівельних організацій)
М-28а	Лімітно-забірна картка

Рис. 3.2 Перелік форми первинних документів при обліку виробничих запасів

Бухгалтерський відділ підприємства контролює правильність складського обліку. Після кожного надходження збираються документи і формується реєстр. В кінці кожного року на основі цих документів створюється архів.

ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» при вибутті запасів використовує метод середньозваженої вартості.

При використанні цього методу вартість одиниці запасів визначається як середньозважена вартість аналогічних взаємозамінних запасів на початок періоду та вартість придбання цих запасів протягом періоду.

Таблиця 3.3

Відображення на рахунках бухгалтерського обліку операції з надходження виробничих запасів на ТОВ «ПРОФІТРЕЙД»

№ п/п	Зміст операції	Дт	Кт	Сума, грн.
При попередній оплаті				
1	Проведена оплата за матеріали	371	311	2400,00
2	Відображено податковий кредит з ПДВ	641	644	400,00
3	Оприбутковано матеріалів	201	631	2000,00
4	Списана сума раніше нарахованого податкового кредиту	644	631	400,00
5	Відображено зарахування заборгованості	631	371	2400,00
6	Оплачено витрати з транспортування	371	311	240,00
7	Відображено податковий кредит з ПДВ на транспортування	641	644	40,00
8	Витрати з транспортування включено в первісну собівартість	201	631	200,00
9	Списана сума раніше нарахованого податкового кредиту	644	631	40,00
10	Відображено зарахування заборгованості	631	371	240,00
При першій події — оприбуткування запасів				
1	Оприбутковано матеріалів	201	631	2000,00
2	Відображено податковий кредит з ПДВ	641	631	400,00
3	Оплачено вартість матеріалів і суму податкового кредиту з ПДВ	631	311	2400,00
4	Сума витрат з транспортування включена в первісну собівартість	201	631	200,00
5	Відображено податковий кредит з ПДВ на транспортування	641	631	40,00
6	Оплачено послуги з транспортування	631	311	240,00

Реалізація товарів відбувається з складання договору купівлі-продажу, рахунку-фактури, видаткової накладної, акту приймання передачі, довіреності і ТТН.

Для оприбуткування виробничих запасів на підприємстві частіше використовують рахунки: 201 «Сировина й матеріали», 203 «Паливо», 204 «Тара й тарні матеріали», 207 «запасні частини», 209 «Інші матеріали».

Товариство реалізує покупцю товар. Реалізація відбувається відповідно до договору поставки готової продукції на суму 49 тис грн, у тому числі ПДВ – 8 тис. грн. товарів на суму 75000 грн., у тому числі ПДВ - 10500 грн, тоді як матеріалів на суму 9000 грн., у тому числі ПДВ - 750 грн., МШП на суму 3100 грн., у тому числі ПДВ - 450 грн

Після реалізації підприємств визначило собівартість реалізованих запасів: готової продукції – 40000 грн.; товарів – 53200 грн.; матеріалів – 2100 грн.; МШП - 2500 грн. Реалізація відбулася на умовах післяплати.

Таблиця 3.4

Облік реалізації запасів за грошові кошти ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД»

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дт	Кт	
Відображено дохід від реалізації:				
1	- готової продукції	361	701	49000,00
	- товарів		702	75000,00
	- матеріалів		712	9000,00
	МШП		712	3100,00
Відображено податкові зобов'язання з ПДВ у складі вартості:				
2	- готової продукції	701	641/ПДВ	8000,00
	- товарів	702		10500,00
	- матеріалів та МШП	712		1200,00
Списано собівартість реалізованих:				
3	- готової продукції	901	26	40000,00
	- товарів	902	281	53200,00
	- матеріалів	943	20	2100,00
	-МШП	943	22	2500,00
4	Отримано грошові кошти в оплату відвантажених запасів	311	361	97 800

Товариство є платником податку на додану вартість (ПДВ). Тоді можемо розглянути надходження запасів на умовах повної передплати на банківський рахунок товариства (за готівку операцій не має). Договірною вартістю придбаних запасів за грошові кошти дорівнює 65 000 грн, у тому числі ПДВ дорівнює 10833. Первісна вартість реалізованих матеріалів - 57000 грн.

Таблиця 3.5

Облік реалізації матеріалів на умові повної передплати ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД»

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дт	Кт	
1	2	3	4	5
1	Отримано передоплату за матеріали, що реалізуються	311	681	65 000,00
2	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ виходячи з договірної вартості	643	641/ПДВ	10833,00
3	Нараховано податкові зобов'язання на суму перевищення ціни придбання над договірною вартістю матеріалів	949	641/ПДВ	200,00•
Оскільки договірна вартість матеріалів (65 00,00 грн.) нижча за ціну їх придбання (57000,00 грн.), базою оподаткування ПДВ є ціна придбанняб				
4	Відвантажено матеріали покупцеві, відображено дохід від реалізації	361	712	65 000,00
5	Списано відображену раніше суму податкових зобов'язань з ПДВ	712	643	10833,00
6	Здійснено залік заборгованостей	681	361	65000,00
7	Списано собівартість реалізованих матеріалів	943	201	57000,00

Дохід від реалізації продукції визначається, коли відвантажена і оформленні всі документи.

Для відображення доходу використовують такі рахунки: 701 «Доходи від реалізованої готової продукції», 702 «Доходи від реалізованих товарів», 712 «Дохід від реалізації інших оборотних активів».

Витрати відображаються на 901 «Собівартість реалізованої готової продукції», 902 «Собівартість реалізованих товарів», 943 «Собівартість реалізованих виробничих запасів».

В кінці у формуванні звітів всі витрати закриваються на рахунок 791 «результат операційної діяльності».

Щомісяця бухгалтерія складається «Звіт про використання сировини, основних матеріалів і напівфабрикатів». Він показує залишок на кожен місяць по запасам, фактичні витрати, витрати за нормою і перевитрати.

На підставі його роблять облікові записи про списання матеріалів. Виробничі запаси списуються по кредиту рахунку «20 Виробничі запаси» на дебет рахунків «23 Виробництво», «92 Адміністративні витрати», «91 Загальновиробничі витрати», «93 Витрати на збут».

В кінці кожного року, перед складанням фінансової звітності проводиться інвентаризація.

Інвентаризація це перевірка наявності всіх зазначених у реєстрах запасів, що знаходяться у своїх місцях зберігання.

До початку проведення інвентаризації бухгалтерський відділ закінчує роботу з документами надходження і списання запасів, робить відповідні облікові записи і виводить залишки на день початку інвентаризації.

Під час інвентаризації можливе виявлення зіпсованих або застарілих запасів, які уцінюються до чистої вартості. Дана сума відноситься на витрати звітного періоду.

На такі запаси складається відповідний акт в якому записуються причини та характер пошкодження.

За результатами проведення інвентаризації комісія складає протокол, де прописує результати інвентаризації, стан зберігання, кількість нестач та лишків запасів. Протокол підписується директором протягом 5 робочих днів.

Завершальним етапом закриття року є подання річної звітності, яка формується на підставі кінцевих даних операційної діяльності і проведеної інвентаризації.

Інформація про запаси відображається як в Балансі так і в Звіті про фінансові результати.

Висвітлення інформації про запаси у Балансі записується у рядках: 1100 «запаси», 1101 «Виробничі запаси», 1102 «Незавершене виробництво», 1103 «Готова продукція», 1104- «Товари». Таке відображення дозволяє точно показати склад і структуру запасів у звіті.

Звіт про фінансові результати містить тільки показник собівартості реалізованої продукції.

Отже, за результатами дослідження можна зробити висновок, що на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» бухгалтерський облік ведеться відповідно до чинного законодавства з дотриманням всіх норм і термінів.

Основною статтею оборотних активів є виробничі запаси, тому правильний облік виробничих запасів є запорукою зростання підприємства.

3.3. Системи підтримки прийняття рішень в управлінні підприємством за допомогою сучасних інформаційних технологій

Управлінський облік запасів у сучасних умовах є багатограним та динамічним процесом, який вимагає постійного вдосконалення і адаптації до нових викликів та можливостей. Ефективне вирішення цих проблем сприятиме підвищенню конкурентоспроможності підприємств та їх стійкості в умовах глобальної економіки.

Сучасні технології відкривають нові можливості для управлінського обліку запасів, але водночас створюють нові виклики. Впровадження технологій вимагає значних інвестицій та перепідготовки персоналу, що не завжди є можливим для малих та середніх підприємств. Крім того, питання безпеки даних та конфіденційності стають особливо актуальними у зв'язку з ростом кіберзагроз.

Всі підприємства, як і ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» змушені адаптувати свої облікові системи до нових умов, враховуючи міжнародні стандарти, коливання валютних курсів, політичну нестабільність та культурні відмінності.

В умовах інтеграції міжнародних ринків підприємства зіштовхуються з необхідністю адаптувати свої облікові системи до різних стандартів та законодавчих вимог. Коливання валютних курсів, політичні ризики та культурні відмінності ускладнюють процес управління запасами, потребуючи гнучкості та здатності швидко реагувати на зміни. Водночас, глобалізація відкриває нові можливості для підприємств. Зокрема, доступ до нових ринків, співпраця з міжнародними постачальниками та використання передових технологій дозволяють оптимізувати процеси управління запасами, знижувати витрати та підвищувати ефективність діяльності. Використання інноваційних технологій, таких як інтернет речей (IoT), штучний інтелект (AI) та блокчейн, сприяє автоматизації процесів та забезпеченню прозорості інформації. Таким чином,

глобалізація створює умови для розвитку підприємств, які здатні ефективно адаптувати свої облікові системи до нових умов, підвищуючи свою конкурентоспроможність та забезпечуючи стійкий розвиток.

Інноваційні технології, що застосовуються для управління запасами, мають значний потенціал для покращення ефективності та точності цих процесів у різних галузях. Інтернет речей (IoT) дозволяє автоматизувати моніторинг запасів у режимі реального часу, зменшуючи людські помилки та покращуючи точність прогнозування потреб у запасах. Водночас, впровадження IoT потребує значних початкових інвестицій та забезпечення високого рівня кібербезпеки для захисту даних. Штучний інтелект (AI) та машинне навчання (ML) підвищують точність прогнозування попиту та оптимізації запасів, автоматизують рутинні завдання та покращують прийняття рішень на основі аналізу великих обсягів даних. Проте, ці технології потребують значних витрат на розробку та впровадження, а також наявності спеціалізованих навичок для налаштування та підтримки систем.

Системи управління складом (WMS) сприяють покращенню організації складських операцій, автоматизують процеси приймання, зберігання та відвантаження товарів, що зменшує час виконання замовлень і операційні витрати. Однак, впровадження WMS також пов'язане з значними витратами на навчання персоналу та регулярне обслуговування і оновлення програмного забезпечення. Блокчейн-технології підвищують прозорість та відстежуваність постачань, зменшують ризики шахрайства та помилок, а також забезпечують надійний обмін даними між учасниками ланцюга постачань. Разом з тим, використання блокчейну вимагає високих витрат на впровадження та підтримку, а також наявності фахівців з необхідними знаннями.

Автоматизовані системи зберігання та пошуку (ASRS) підвищують ефективність використання складських площ, зменшують час на пошук і доставку товарів та знижують витрати на ручну працю. Водночас, ці системи потребують значних початкових інвестицій, можуть бути схильними до технічних збоїв і вимагають спеціалізованих навичок для обслуговування. Переваги та ризики

впровадження інноваційних технологій для управління запасами представлені в табл. 3.6

Таблиця 3.6

Переваги та ризики впровадження інноваційних технологій
для управління запасами

Технологія	Переваги	Ризики
Інтернет речей (IoT)	Автоматичний моніторинг у реальному часі, зменшення людських помилок, поліпшення прогнозування запасів	Високі початкові витрати, потреба у кібербезпеці, можливі технічні збої
Штучний інтелект (AI) та машинне навчання (ML)	Підвищена точність прогнозування, автоматизація рутинних завдань, поліпшення прийняття рішень	Високі витрати на впровадження, потреба у спеціалізованих навичках, можливість упереджених алгоритмів
Системи управління складом (WMS)	Поліпшення організації складських операцій, автоматизація процесів, зменшення часу виконання замовлень	Значні витрати на впровадження та навчання, регулярне обслуговування
Блокчейн	Підвищення прозорості та відстежуваності, зменшення ризиків шахрайства, надійний обмін даними	Високі витрати на впровадження та підтримку, потреба в стандартизації та регулюванні
Автоматизовані системи зберігання та пошуку (ASRS)	Підвищення ефективності використання площ, зменшення часу на пошук і доставку, зниження витрат на ручну працю	Високі початкові витрати, можливі технічні збої, потреба у спеціалізованих навичках

Аналізуючи представлені дані, можна зробити висновок, що впровадження інноваційних технологій для управління запасами має суттєві переваги, зокрема автоматизацію процесів, підвищення точності прогнозування та зниження витрат на ручну працю.

Водночас, існують значні ризики, пов'язані з високими початковими витратами, потребою у кібербезпеці та спеціалізованих навичках, а також можливими технічними збоями.

Процес адаптації управлінських облікових практик до вимог стійкого розвитку передбачає кілька ключових етапів. Перший етап — це розширення звітності. Традиційні фінансові показники доповнюються екологічними та соціальними метриками, що дозволяє підприємствам більш комплексно оцінювати

свою діяльність та її вплив на довкілля і суспільство. Наприклад, включення показників споживання енергії, викидів парникових газів, умов праці та соціальної відповідальності.

Наступний етап — це оцінка та управління ризиками. Сучасні підходи включають аналіз впливу змін клімату на бізнес, оцінку соціальних ризиків та розрахунок довгострокових витрат і вигод від інвестицій у стійкі технології. Ці заходи допомагають підприємствам краще підготуватися до можливих викликів і забезпечити свою стійкість в умовах змінного зовнішнього середовища.

Моніторинг та звітність є наступним важливим кроком. Підприємства повинні встановити конкретні цілі та показники ефективності (KPI) у сфері стійкості, регулярно збирати та аналізувати дані, а також публічно звітувати про досягнуті результати. Така прозорість сприяє підвищенню довіри з боку зацікавлених сторін і забезпечує можливість своєчасного виявлення проблем та коригування діяльності.

Залучення зацікавлених сторін до процесу управління стійкістю є важливим аспектом. Консультації з працівниками, взаємодія зі споживачами та інвесторами, а також співпраця з громадськими організаціями дозволяють підприємствам краще розуміти потреби та очікування своїх партнерів, а також забезпечують більшу прозорість та довіру до їхньої діяльності.

Останнім, але не менш важливим етапом є навчання та розвиток персоналу. Інвестиції в підвищення обізнаності та компетентності працівників у питаннях стійкого розвитку сприяють успішному впровадженню інноваційних рішень і забезпечують їхню ефективну роботу. Тренінги, семінари та інші навчальні заходи допомагають працівникам краще розуміти принципи стійкості та застосовувати їх у своїй повсякденній діяльності.

Для підвищення прозорості інформації щодо запасів на підприємстві важливо впровадити низку заходів, які інтегруються в загальну схему адаптації управлінських облікових практик до вимог стійкого розвитку. Необхідно автоматизувати облік через IMS, використовувати RFID-мітки, інтегрувати системи з ERP, цифровізувати звітність, впроваджувати візуалізації та дашборди,

дотримуватись міжнародних стандартів, залучати зацікавлених сторін, навчати персонал, проводити аудит та використовувати аналітичні інструменти для прогнозування.

Системи управління запасами та RFID-мітки забезпечують точність обліку та швидкість обробки даних. ERP-системи дозволяють централізовано управляти і синхронізувати дані. Електронні платформи для звітності та візуалізації дозволяють отримувати актуальну інформацію в реальному часі. Впровадження міжнародних стандартів підвищує довіру з боку партнерів та клієнтів. Консультації з зацікавленими сторонами та навчання персоналу сприяють кращому розумінню процесів управління запасами.

Аудит та системи раннього попередження дозволяють своєчасно виявляти та вирішувати проблеми, а аналітичні інструменти для прогнозування допомагають оптимізувати обсяги запасів і підвищити економічну ефективність підприємства. Разом з тим, впровадження цих технологій потребує значних початкових витрат та ресурсів на навчання персоналу. Високі витрати на впровадження та підтримку систем, можливі технічні збої та необхідність забезпечення кібербезпеки є ризиками, які підприємства повинні враховувати.

Аналіз технологій підвищення прозорості інформації щодо запасів на підприємстві дає підставу стверджувати, що ефективне управління запасами нерозривно пов'язане з точними методами прогнозування. Прозорість інформації про запаси дозволяє підприємствам приймати обґрунтовані рішення щодо оптимізації обсягів запасів та зниження витрат. Застосування різних методів прогнозування є ключовим аспектом в цьому процесі, оскільки дозволяє прогнозувати попит, уникати дефіциту або надлишку запасів та покращувати загальну ефективність операцій (таблиця 3.7).

Таблиця 3.7

Основні методи прогнозування запасів

Метод прогнозування	Переваги	Недоліки
Експоненційне згладжування	Проста реалізація та розуміння	Не підходить для даних з трендами або сезонністю без модифікацій
Лінійна регресія	Добре підходить для даних з трендами	Не підходить для нелінійних відносин

ARIMA (авто-регресивна інтегрована модель ковзного середнього)	Може моделювати тренди та сезонність	Складність в налаштуванні та реалізації
Машинне навчання	Висока точність при великих обсягах даних	Високі витрати на впровадження, потреба у фахівцях

**Джерело: авторська розробка*

Прогнозування за допомогою експоненційного згладжування є ефективним для підприємств з відносно стабільними продажами, оскільки цей метод є відносно простим у впровадженні та забезпечує достатню точність для таких умов. Лінійна регресія дозволяє враховувати тренди, що робить її корисною для підприємств, які спостерігають певні тенденції в своїх продажах або запасах. Метод ARIMA особливо підходить для підприємств з чітко вираженими трендами та сезонними коливаннями, оскільки він дозволяє точно моделювати ці фактори.

Машинне навчання є найбільш ефективним для великих підприємств з великими обсягами даних і складними операціями, оскільки такі моделі можуть обробляти складні та нелінійні відносини, забезпечуючи високу точність прогнозів. Проте, впровадження таких моделей вимагає значних ресурсів та наявності висококваліфікованих фахівців.

Таким чином, вибір методу прогнозування залежить від специфіки підприємства, доступних даних та ресурсів. Підприємства мають аналізувати свої потреби та можливості, щоб визначити найбільш ефективний метод прогнозування для управління запасами, забезпечуючи при цьому підвищення прозорості та точності інформації про запаси.

На сучасному етапі розвитку логістики виникає необхідність удосконалення методів обліку запасів, що включає використання новітніх технологій, систем автоматизації та аналітичних інструментів. Це дозволяє знизити витрати, мінімізувати ризики та підвищити адаптивність системи управління запасами до змін зовнішнього середовища. На основі проведених досліджень було розроблено комплексний план дій для удосконалення управлінського обліку запасів, який включає врахування впливу глобалізації, застосування інноваційних технологій, інтеграцію принципів стійкого розвитку, підвищення прозорості інформації, управління ризиками та використання ефективних методів прогнозування.

Важливим аспектом є також порівняння міжнародних облікових систем, що дозволяє виявити найкращі практики та адаптувати їх до конкретних умов підприємства (рис.3.3).

Рис. 3.3 Система удосконалення управлінського обліку запасів

Аналітичний підхід до удосконалення управлінського обліку запасів включає оцінку впливу глобалізації на управління запасами, що дозволяє виявити нові виклики та можливості. Впровадження інноваційних технологій сприяє підвищенню ефективності управління запасами за рахунок автоматизації процесів та використання сучасних аналітичних інструментів. Застосування методів прогнозування попиту знижує ризики, пов'язані з надмірними або недостатніми запасами, що позитивно впливає на фінансові показники підприємства. Інтеграція принципів стійкого розвитку в управлінський облік запасів забезпечує довгострокову стабільність та підвищує конкурентоспроможність підприємства.

Підвищення прозорості інформації щодо запасів сприяє більш ефективному прийняттю управлінських рішень та покращує комунікацію між різними підрозділами підприємства. Управління ризиками, пов'язаними з запасами, включає ідентифікацію основних загроз та розробку стратегій для їх мінімізації. Використання різних методів прогнозування дозволяє обрати найбільш ефективний

підхід для конкретних умов підприємства. Порівняння міжнародних облікових систем дозволяє запозичити найкращі практики та адаптувати їх до потреб підприємства, що забезпечує підвищення ефективності управління запасами на глобальному рівні.

Таким чином, впровадження сучасних технологій та інноваційних підходів в управлінський облік запасів дозволяє значно підвищити ефективність управління, знизити витрати та підвищити адаптивність підприємства до змін ринкового середовища.

Висновки до третього розділу

Кожне підприємство створює свою облікову політику. ТОВ «ПРОФФІРЕЙД» не є винятком. Облікова політика виконує функції обліку та формування фінансової звітності, а також надає інформацію для управлінських функцій, таких як планування, організація, координація, мотивація та контроль.

Бухгалтерський облік на ТОВ «ПРОФФІРЕЙД» ведеться з початку реєстрації підприємства відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» №996 від 16.07.1999р.

ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» з метою зменшення витрат на введення бухгалтерського обліку використовує послуги аутсорсингу від ТОВ «Fin 24».

Достовірність і правильність організації обліку на підприємстві встановлюється чіткою системою документообігу, правильними оформлення операцій та дотриманням всіх законодавчих норм і правил.

До запасів на товаристві відносять: сировину та матеріали, готову продукцію та паливо.

Майже всі виробничі запаси ТОВ «ПРОФФІРЕЙД» отримує від постачальників на підставі підписаних договорів (угод).

На відвантажені матеріальних цінностей постачальник виписує рахунок-фактуру, видаткову накладку, акт-приймання передачі товару (у яких вказується

назва, номенклатурний номер, одиницю виміру, кількість, ціна за кожен одиницю, сума ПДВ, загальна сума).

З метою перевірки на підприємстві проводиться інвентаризація, за допомогою якої звіряються всі залишки на складах та створюється звіт.

В ході дослідження обліку запасів на ТОВ «ПРОФФІРЕЙД» пропонується змінити програми ведення бухгалтерського обліку на нові версії, для кращого оброблення інформації.

Додати до свого переліку нові обробки для обміну між бухгалтерськими базами обліку та управлінськими. Які дозволяють не дублювати інформацію в двох різних базах в ручному режимі, а заповнювати автоматично з підключення обробки.

Покращити процес інвентаризації: налагодити періодичність його та створити більш раціональні методи проведення.

Також, почати активно вводити в управлінський облік вище запропоновані системи та платформи для ефективного управління ризиками, пов'язаними з запасами, підвищення точності планування та забезпечити стійкий розвиток підприємств у довгостроковій перспективі.

РОЗДІЛ 4

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АУДИТУ ЗАПАСІВ НА ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД»

4.1. Вплив системи аудиту в Україні на стан внутрішнього контролю на підприємстві

Аудит – це незалежна перевірка та оцінка фінансової звітності, облікових документів та процесів підприємства з метою підтвердження їхньої достовірності та відповідності чинним законам, стандартам і вимогам. Аудит виконується кваліфікованими аудиторськими організаціями або аудиторами, які повинні бути незалежними від підприємства, що перевіряється.

Аудит в Україні, як і в інших країнах регламентується законодавчими та нормативними документами у своїй сфері.

Правильно організований внутрішній аудит дає змогу вирішити такі проблеми:

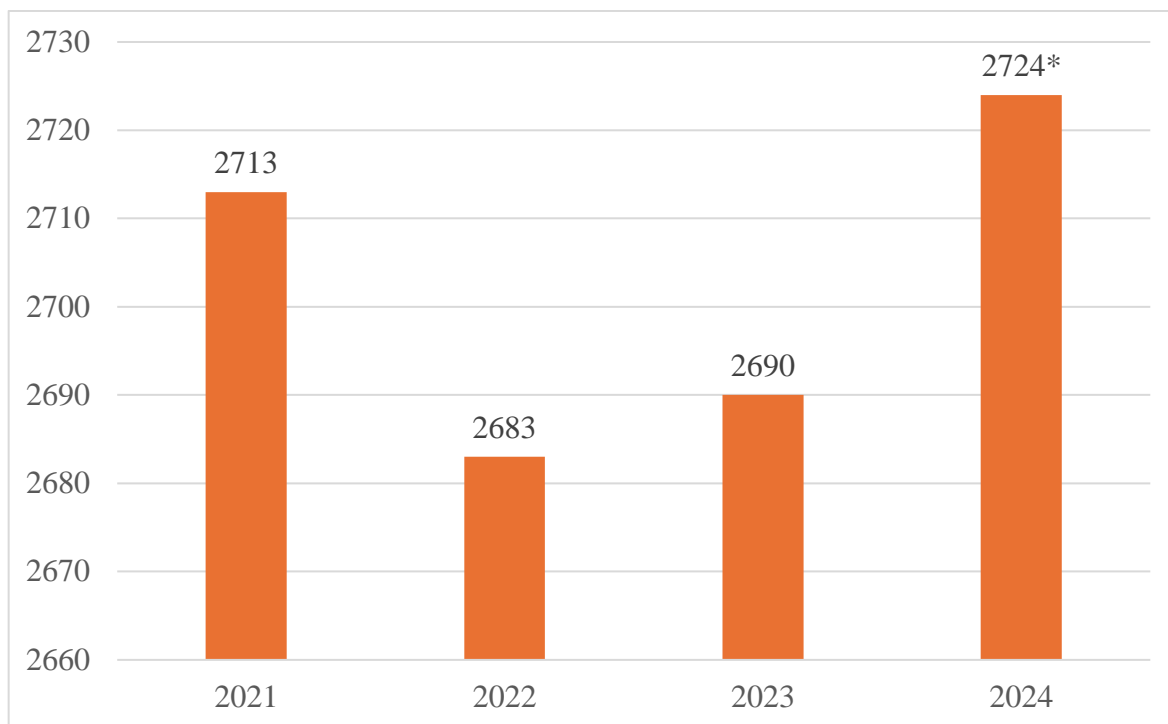
- Прийняття правильних та обґрунтованих рішень;
- Оптимізувати облікові процеси;
- Виявлення помилок та відхилень;
- Перевірка достовірності інформації та відповідність її до законодавчих норм.

Внутрішній аудит (внутрішній контроль) забезпечує ефективне функціонування ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» та формує інформацію про підприємство, для зацікавлених сторін для подальшої кооперації або приваблення нових покупців.

Спостерігаючи останні зміни в країні помітний постійний ріст вартості аудиторських послуг та збільшення кількості кваліфікованих спеціалістів в країні. Найбільша концентрація їх становить в столиці. (таблиця зростання).

Через зміни в геополітичній ситуації, правовому середовищі та соціально-економічному розвитку призвело до створення нових бізнес-моделей і продуктів

За останні десять років спектр аудиторських послуг змінився. На даний момент це є не просто послуги з перевірки правильності і достовірності фінансової звітності та надання рекомендацій з покращення внутрішнього контролю і обліку.

*- 2024 р. за попередніми даними

Рис.4.1 Динаміка кількості аудиторів в Україні за 2020-2024 рр.

Аудит в умовах великої цифровізації і швидкого розвитку ШІ диференціював свої послуги з простої перевірки у надання більш аналітичних послуг. На основі простої аудиторського висновку, формують відповідні аналітичні звіти відповідно до специфіки підприємства (організації), які дають можливість більш детально займатися питанням з покращенням внутрішнього контролю, створення стійкої бази і займати більш конкурентоспроможну нішу на ринку сьогодення.

Це відбувається через збільшення кількості конкурентів та зростання цін на аудиторському ринку послуг.

Впровадження нових продуктів в аудиторській сфері найкращої якості дає змогу підвищити довіру покупців до певної компанії і може стати одним з факторів розвитку сталої економіки України.

Розроблення якості контролю, програм для достовірності внесення інформації прямо впливає на формування якості аудиторських послуг.

Розробка нових програм і моделей повинна враховувати інтереси держави, аудиторських фірм, аудиторів і самих покупців аудиторських послуг.

З розвитком тенденції виходу на міжнародний ринок, підприємства зацікавленні у проведенні частих аудиторських перевірок, для більшої зацікавленості іноземних покупців та партнерів.

З перерахованими змінами на економічному ринку аудиторська діяльність стикається з багатьма проблемами (рис 4.2.).

Рис. 4.2 Ключові проблеми аудиторської діяльності в умовах цифровізації економіки

– Мала кількість кадрів (через збільшення попиту на аудиторські послуги компанії виявили проблему дефіцит кадрів. Це може призводити до

неефективної роботи, через неправильно організований план розподілення кількості роботи між працівниками);

- Підвищення кваліфікації працівників (отримати сертифікат на роботу, тому збільшується кількість несертифікованих працівників);

- Збільшення кількості програм для аудиту (підбір відповідного програмного продукту під компанію дає можливість більш точне проведення перевірки);

- Проблема різних стандартів обліку (формування звітів через різні програми ускладнює перевірку, тому для покращення аудиту всі відповідні звіти мають формуватися в одному програмному продукті);

- Політика ціноутворення (під кожне підприємство створюється свій прайс, через різні облікові програми і їх особливості, що не дають чітко визначити об'єм роботи і встановити відповідні ціни).

Для кожного підприємства важливим є як внутрішній так і зовнішній аудит.

Для формування ефективного внутрішнього контролю на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» керівництво забезпечує:

- достовірну інформацію про рухи на підприємстві
- максимальна автоматизація всіх процесів обліку;;
- уникнення крадіжок та псування майна , яке перебуває на обліку підприємства;

- створення посади для працівника з проведення контролю;

- ефективну роботу товариства та облікової системи;

- відповідальність всім принципам облікової політики.

Основними етапами проведення аудиту на товаристві є: підписання договору, планування його, розроблення методики аудиту, вивчення та оцінювання системи обліку, перевірка залишків і формування аудиторського висновку.

Проаналізувавши вище написане можемо зробити висновок, що метою внутрішнього аудиту на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» є вивчення економічного стану товариства, виявлення неправильного проведення облікових процесів, нестач,

збитків чи крадіжок, попередження про факти, які можуть негативно впливають на приймання управлінських рішень.

Внутрішній контроль на товаристві до кінця не сформований. Обов'язок проведення його покладено на бухгалтера, які веде облік та керівника підприємства.

Суб'єктами внутрішнього контролю на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» є:

- бухгалтерський відділ;
- відділ з збуту;
- керівництво.

Внутрішній аудит на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» вважається ефективним коли всі операції в бухгалтерському обліку відповідають дійсності і веденні вчасно, всі зміни в рухах по операція відображено в звітах, ведення операцій відповідає нормативним актам і мінімальна кількість нестач.

4.2. Організація аудиту запасів на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД»

Аудит виробничих запасів є необхідним для підприємств з оптової торгівлі товарами. На товаристві проведення аудиту включає в себе кілька взаємопов'язаних етапів.

Метою аудиту операцій з виробничими запасами на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» є підтвердження інформації щодо повноти відображення початкових даних у відповідних реєстрах, достовірності даних щодо наявності та руху виробничих запасів на підприємстві, законності та правильності ведення в обліку оборотних активів, а також встановлення дотримання підприємством вимог чинного законодавства.

Предметом аудиту операцій з основними засобами ТОВ ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» є господарські операції, пов'язані з наявністю, рухом і використанням виробничих запасів а також взаємозв'язки, які виникають при цих операціях в самому підприємства і за його межами.

На ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» проведення аудиту заключає в собі п'ять етапів:

- підготовка до проведення аудиту (формування звітів, зведення залишків);

- планування перевірки (Додаток Е);
- проведення аудиту;
- формування реєстрів і описів;
- складання аудиторського висновку.

Чіткій поділ аудиторської перевірки і організація правильних процесів допомагає аудиторам дотримуватися міжнародних стандартів контролю та інших нормативних актів, які регламентують аудит.

Поділ на етапи висвітлює взаємозв'язок з всіма складовими, аудиторськими процесами перевірки та визначає їх характер.

Проводячи перевірку системи бухгалтерського обліку, аудитор повинен:

- перевірити правильність відображення кореспонденції рахунків, які призначені для операцій з виробничими запасами;
- переконатися у правильному і своєчасному проведенні бухгалтерських операцій у відомостях;
- перевірити у дотриманні облікової політики;
- визначити рівень кваліфікації працівників бухгалтерського відділу.

Зазначений перелік допомагає зрозуміти чи правильно і на скільки надійно ведеться облік виробничих запасів на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД».

На основі мети і етапів аудиту виробничих запасів можемо сформулювати об'єкти аудиту на товаристві.

Об'єктами проведення аудиту виробничих запасів на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» є інформація, яка міститься у різних документах і програмах:

- операції, пов'язані з надходженням, переміщенням та вибуттям виробничих запасів на підприємстві, їх оцінка, списання чи пошкодженням;
- записи в первинних документах, облікових регістрах, звітах, картках та звітності.

Для проведення аудиту виробничих запасів підприємство створює заявки про склад оборотних активів, які відображенні у фінансовій звітності. На основі заявок аудитор переглядає джерелі і процедури відображення запасів.

Ці заяви впливають на організацію проведення аудиту і формування аудиторської думки щодо достовірності відображення і правильності формування фінансової звітності підприємства.

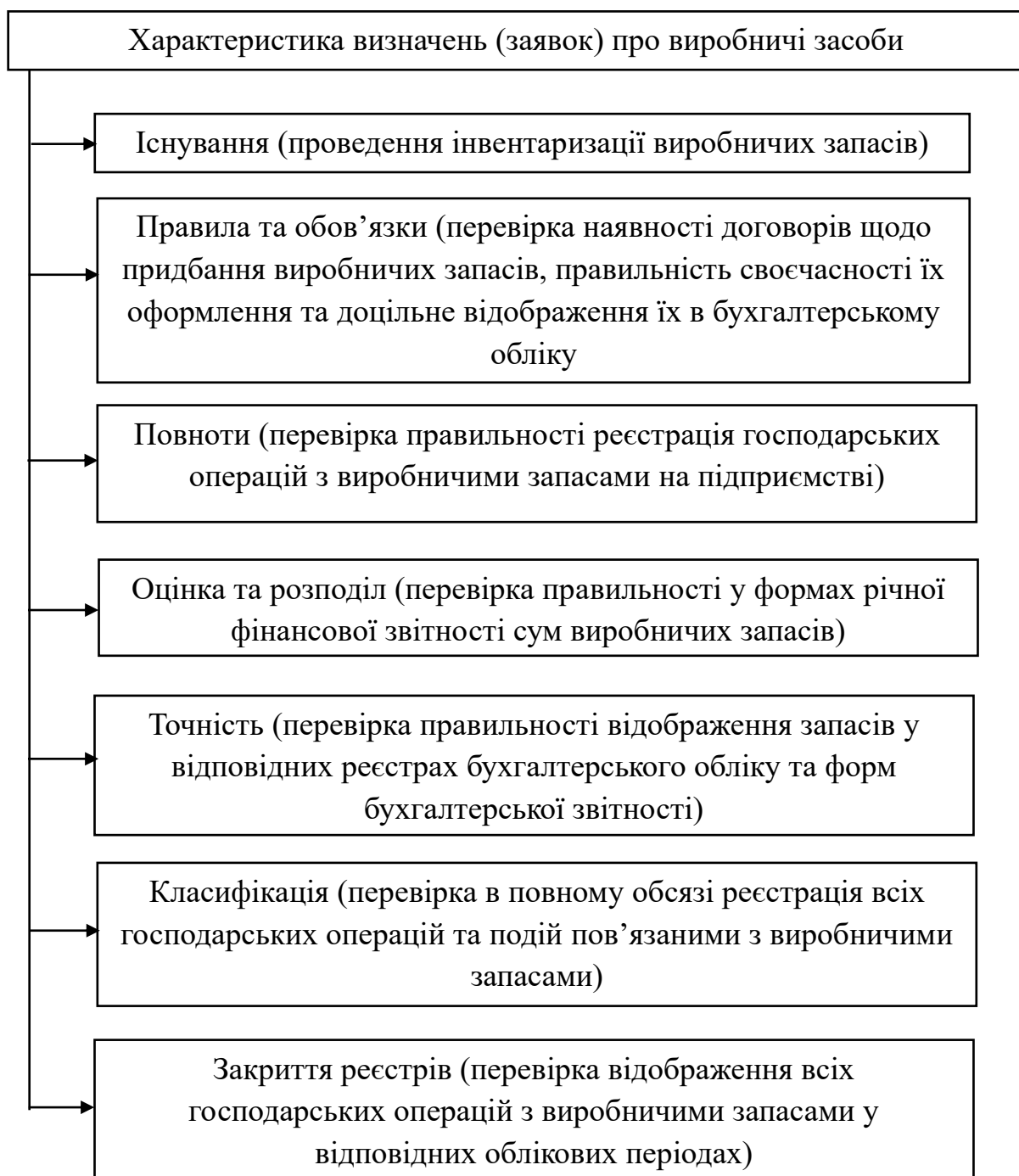

Рис. 4.3 Характеристика заяв про виробничі запаси на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД»

На початку аудиту керівництво і управлінських персонал надає заяви аудитору.

Основні завдання та порядок проведення аудиту запасів на ТОВ «ПРОФФІРЕЙД» показано на рис. 4.4

Процес аудиту виробничих запасів повинен бути належно задокументований, з відповідною робочою документацією на кожній стадії аудиту, яка в кінцевому варіанті буде узагальнена в підсумковому Звіті аудитора.

Проведення аудиту за представленим планом дозволяє не тільки уникнути обмежень незалежної перевірки, але й по-перше підвищити можливості ідентифікації можливих ризиків, проблем, випадків шахрайства, по-друге застосувати методику гнучкого комплексного аналізу діяльності бізнес-суб'єкта, по-третє забезпечить підвищення якості аудиту та достовірність Звіту аудитора.

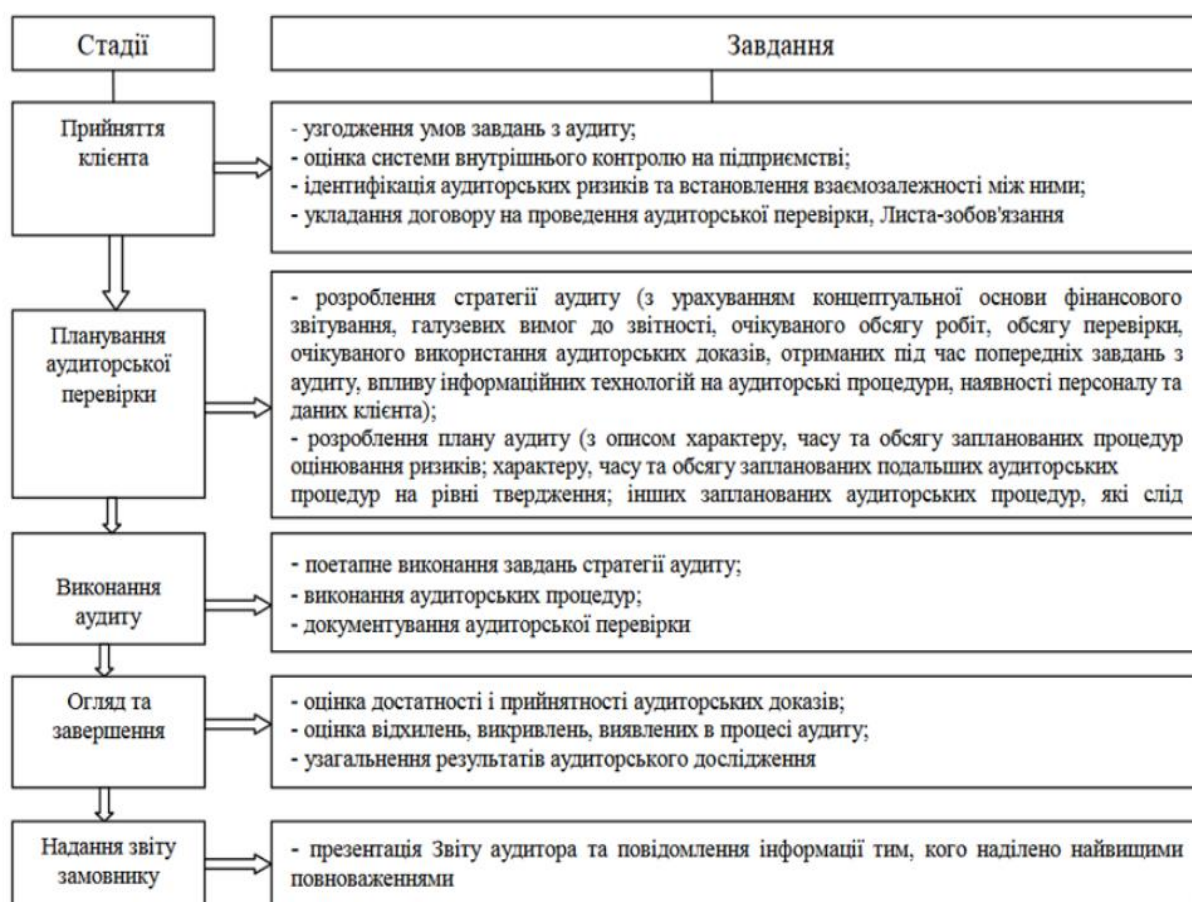

Рис. 4.4 Послідовність аудиторської перевірки запасів на ТОВ «ПРОФФІРЕЙД»

Під час аудиту виробничих запасів підприємства, з урахуванням специфіки діяльності на ТОВ «ПРОФФІРЕЙД», варто звернути увагу на важливі фактори:

1. Систематизація виявлених порушень під час аудиту для аналізу та встановлення причин їх виникнення.

2. Визначення впливу помилок на формування достовірної фінансової звітності.

3. Надання рекомендацій для забезпечення організації обліку та ефективного контролю за наявністю та рухом запасів.

Ефективне організаційно-аналітичне забезпечення управління виробничими запасами дозволяє зменшити втрати від утримання всіх запасів на складі і виділити грошові кошти для досягнення стратегічних цілей розвитку товариства.

Аудит операцій з виробничими запасами включає такі етапи:

- Організаційний та підготовчий;
- Дослідницький;
- Кінцевий етап, в якому формується аудиторський висновок.

Організаційний етап аудиту ґрунтується на ознайомленні з підприємством, на якому проводиться аудит, його системою обліку, з складом виробничих запасів, та місцем його розташування.

Організаційний етап дозволяє розділити роботу серед своєї команди і вироблення головної стратегії перевірки та формування підходів до перевірки і правильного планування часу.

На дослідницькому етапі аудитор перевіряє правильне відображення надходження (списання) запасів, умови їх зберігання, правильність поставки, відображення первісної вартості, комплектація, фасування та продаж.

Предметна область дослідження виробничих запасів під час другого етапу аудиту включає:

1. Внутрішні нормативні та загальні документи ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД».
2. Облікову політику товариства з поглибленим вивченням обліку запасів;
3. Договори з матеріально-відповідальними співробітниками;
4. Договори з контрагентами;
5. Документацію суб'єктів внутрішнього контролю з питань контролю за раціональним використанням та збереженням запасів;

6. Вхідну та вихідну документацію та реєстри обліку по рахунках, визначених для ведення бухгалтерського обліку виробничих запасів на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД»;

7. Статистична та фінансова звітність ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД»;

8. Інші первинні документи в яких відображено операції з господарської діяльності, пов'язані з придбанням та списанням запасів;

9. Місця зберігання запасів (склади);

10. Технологічно-виробничих процес виробничих запасів (інформація про рухи сировини і матеріалів у готову продукцію).

Після збору і дослідження всіх необхідних звітів аудитор оцінює загальний аудиторський ризик, на основі якого є можливість скласти аудиторський висновок.

Якщо зазначена інформація не відповідає фактичному фінансовому стану компанії, це може означати, що суттєві помилки у фінансовій звітності залишаються непоміченими аудитором, що призведе до викривлених показників звітності і прийняття неправильних управлінських і фінансових рішень керівництвом підприємства.

В кінці аудитор складає аудиторський висновок, який належить до офіціальних документів відповідності законодавству та іншим нормативним документам бухгалтерського обліку (Додаток Ж).

Дотримання чіткого плану проведення аудиту допомагає аудитору забезпечити надійність та достовірність аудиторської діяльності та сформулювати достовірний висновок про фінансовий стан та діяльність ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД».

4.3. Методика аудиту запасів на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД»

На ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД», як і на більшості підприємств, обсяг операцій з виробничими запасами є великий. За рахунок їх обсягу перевірка є трудомістким процесом на підприємстві. Оскільки головною метою аудиторської перевірки є визначення достовірності і законності операцій з запасами та правильності

відображення їх в бухгалтерському обліку. Кожна аудитор має свій чіткий план та техніку перевірки запасів.

Дослідження підприємств з складським обліком показує, що основні порушення відбуваються з не правильною організацією місця та умов зберігання запасів.

Основними методами фактичної перевірки виробничих запасів на підприємстві є:

- Метод фактичної перевірки;
- Метод документальної перевірки.

До методів фактичної перевірки на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» відносять:

- Огляд складських приміщень;
- Інвентаризація;
- Експертна оцінка;
- Опитування працівників;
- Перевірка обсягів виконаних робіт.

До методів документальної перевірки відносять:

- перевіряє наявність на підприємстві внутрішніх інструкцій;
- рівномірного розділу обов'язків між працівниками;
- система документообігу;
- наявність всіх первинних документів, які підтверджують операції з

виробничими запасами.

Основними загальними порушеннями, які виявляють під час документальної перевірки є:

- зміст первинного документа не відповідає нормативній базі;
- відхилення від стандартного порядку руху запасів.

Після проведення документальної перевірки аудитор отримує інформацію про:

- ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» і його особливості діяльності;
- процес виробництва;

- перелік всіх виробничих запасів, їх стан та кількість;
- місця зберігання;
- документальне оформлення надходження і списання запасів;
- комплектація.

Значна увага надається до переліку відповідальних осіб за запаси, та заходів внутрішнього контролю їх (інвентаризація чи ревізія).

Перевіряючи документальним методом аудитор робить висновок чи потрібно більш детально перевірити рухи запасів, Наприклад якщо під час перевірки виникає невідповідність кількості з вказаними документами, то аудитор приділяє увагу рухам цього об'єкту. Можливо не правильно оприбуткували матеріали, підмінили або недоотримали, украли їх. Після перевірки дефіциту робиться опитування матеріальної особи.

В процесі аудиторської перевірки сконцентровано перевіряють інформацію про господарські події та операції з виробничими запасами у первинних документах, журналах та звітах.

При документальній перевірці аудитор може зробити зустрічну взаємну звірку договорів, видаткових накладних, прибуткових ордерів на ідентифікацію :цін, номенклатури, кількості та дат надходження запасів.

Проведена зустрічної перевірки з постачальником дає можливість встановити чи всі матеріали оприбутковані на товариство і в які терміни.

Проводячи таку перевірку відображає реальність подій, наявність підписання договорів, їх доцільність, правильність складання та відображення їх в обліку.

Головним і доцільним етапом внутрішнього контролю за виробничими запасами на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» є своєчасне проведення інвентаризації.

Інвентаризація- це перевірка наявності та стану запасів та їх документальне підтвердження. Проведення її регламентується в обліковій політиці (1 раз на рік, перед фінансовою звітністю).

На ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» особливу увагу приймає на себе сировина і матеріали, які займають 45% всіх запасів. Оскільки це товари, які купляються оптом

у постачальників проходять комплектація для подальшого продажу на ринку. Саме вони можуть зазнати крадіжок, які виявляються на інвентаризації.

Етапи проведення інвентаризації сировини і матеріалів ТОВ «ПРОФФІРЕЙД»

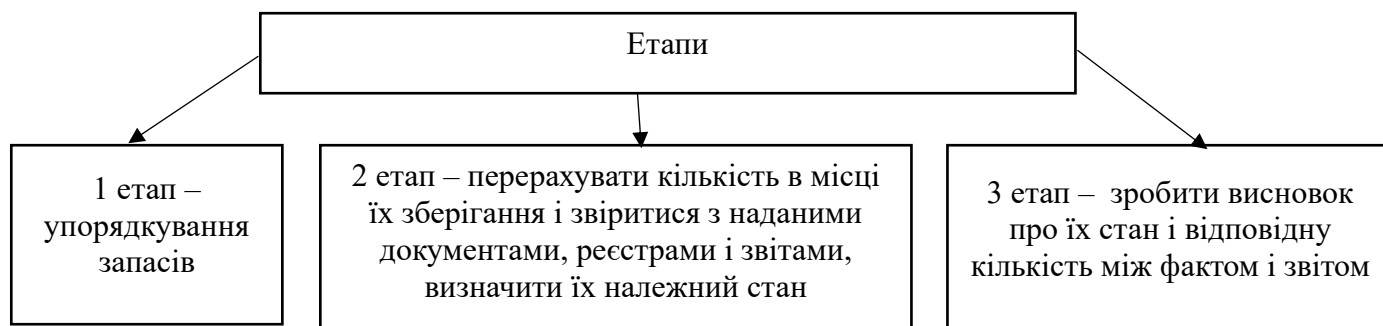

Рис. 4.5 Етапи проведення інвентаризації у ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД»

Якщо виявилася розбіжність тоді завдання інвентаризації збільшуються.

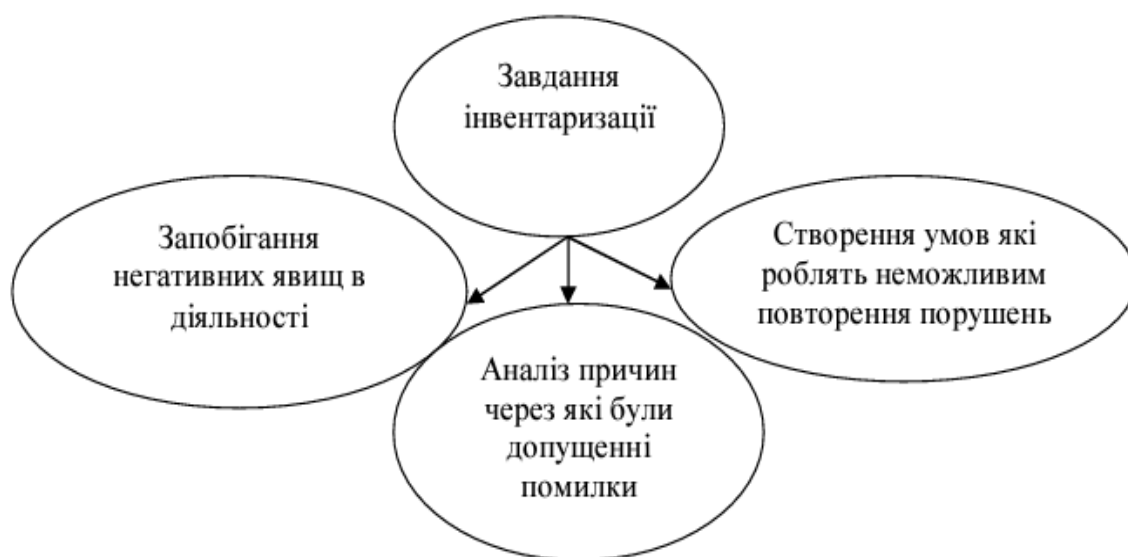

Рис. 4.6. Основні завдання при проведенні інвентаризації на ТОВ «ПРОФІТРЕЙД»

Після закінчення проведення інвентаризації аудитор оформлює акти і здає їх в бухгалтерію для перевірки і відображення в обліку результатів її.

Кореспонденція рахунків по відображенню результатів інвентаризації на
ТОВ «ПРОФІТРЕЙД»

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт	Кт
1	На суму виявлених нестач, спричинених винною особою	375	716
2	Списання нестач у межах норм природних втрат	91	20
3	Якщо на час виявленої нестачі не встановлено винної особи, то разом із списанням цінностей на витрати балансова вартість цінностей зараховується на позабалансові рахунки.	072	
4	Списання виявлених нестач та псування матеріальних цінностей за балансовою вартістю у випадку, якщо не встановлена винна особа.	947	20,22

Враховуючи що ТОВ «ПРОФІТРЕЙД» є продавцем оптової продукції, то запаси на складах розміщуються так, щоб менеджер при комплектації чи продажі міг без проблем знайти необхідний матеріал чи сировину.

До матеріалів у призначених місцях прикріплюються картки з зазначеними характеристиками. Місця зберігання матеріалів спеціалізовані під кожен від товару, для зберігання їх у належному вигляді і температури.

Типовими помилками при обліку виробничих запасів можуть бути:

- неправильна організація місця для зберігання запасів;
- завищення собівартість;
- заміна нових товарів старими;
- порушення регламенту приймання та списання запасів;
- нераціональне використання їх на комплектацію;
- фальсифікація документації;
- крадіжки;
- неналежні умови зберігання запасів (місце, температура);
- дефіцит або надлишок;
- відсутність внутрішнього контролю і проведення інвентаризації.

Перелічені помилки дають змогу проаналізувати діючу методику внутрішнього контролю і змогу сформувавши нові і більш ефективні методи контролю виробничих запасів.

Тому аудит виробничих запасів є важливим процесом для контролю дотримання правильного відображення операцій з запасами в обліку, оцінки стану і якості місця зберігання, законності проведення операцій і дотримання принципів і методів обліку відповідно до облікової політики.

Наказ про облікову політику має чіткі пояснення для відображення запасів у фінансових звітах для усунення помилок, дотримання їх полегшує роботу аудиторів.

Отже, загальною метою проведення аудиту виробничих запасів є виявлення недоліків, порушення, фальсифікації та неправильного обліку на ТОВ «ПРОФІТРЕЙД». Проведення якого допомагає зменшити такі недоліки і покращити облік запасів на підприємстві. Тому ефективна і доцільна організація та методика аудиту виробничих запасів на товаристві є важливою умовою для досягнення поставленої мети.

Висновки до четвертого розділу

Виробничі запаси є важливим елементом фінансового обліку на ТОВ «ПРОФІТРЕЙД», а їх ефективне управління є головним аспектом для забезпечення діяльності ТОВ «ПРОФІТРЕЙД», отримання прибутку, конкурентоспроможності і задоволення потреб покупців на ринку.

Неефективний і не правильний облік виробничих запасів може призвести підприємство до стану збитковості. Тому внутрішній контроль і аудит є важливим етапом на підприємстві.

Організація та методика аудиту виробничих запасів є ключовими складовими ефективною системою контролю за обліком та управлінням запасами на підприємстві. Від правильного підходу до організації аудиту залежить не лише достовірність фінансової звітності, але й зниження ризиків втрат, знецінення та неефективного використання запасів.

Метою аудиту операцій з виробничими запасами на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» є підтвердження інформації щодо повноти відображення початкових даних у відповідних реєстрах, достовірності даних щодо наявності та руху виробничих запасів на підприємстві, законності та правильності ведення в обліку оборотних активів, а також встановлення дотримання підприємством вимог чинного законодавства.

На ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» проведення аудиту заключає в собі п'ять етапів:

- підготовка до проведення аудиту (формування звітів, зведення залишків);
- планування перевірки;
- проведення аудиту;
- формування реєстрів і описів;
- складання аудиторського висновку.

Чіткій поділ аудиторської перевірки і організація правильних процесів допомагає аудиторам дотримуватися міжнародних стандартів контролю та інших нормативних актів, які регламентують аудит.

Основними методами аудиторської перевірки виробничих запасів на підприємстві є:

- Метод фактичної перевірки;
- Метод документальної перевірки.

Головним і доцільним етапом внутрішнього контролю за виробничими запасами на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» є своєчасне проведення інвентаризації. Вона допомагає визначити доцільність використання запасів, правильність їх зберігання, дефіцит чи надлишковість на складі.

У висновку аудитор після проведення перевірки складає аудиторський висновок, на основі якого надаються рекомендації щодо вирішення та полегшення проблемних питань, які виникли у ході перевірки.

Таким чином, ефективна організація аудиту виробничих запасів допомагає підприємству підвищити рівень фінансової дисципліни, забезпечити достовірність облікових даних, а також приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо

управління запасами. Це сприяє зниженню витрат, оптимізації ресурсів та покращенню фінансових результатів підприємства.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Після проведення дослідження методики і організації обліку, аналізу і аудиту виробничих запасів можна зробити наступні висновки:

1) Ефективне управління виробничими запасами є важливою складовою діяльності будь-якого підприємства, оскільки ці запаси відіграють важливу роль у забезпеченні виробничого процесу, допомагають тримати високу конкуренцію на ринку та впливають на фінансові результати.

2) Для забезпечення правильного обліку та аудиту запасів підприємства повинні дотримуватися чітко встановлених нормативних документів і стандартів, таких як НП(С)БО 9 та відповідні положення бухгалтерського обліку. Для правильного формування виробничих запасів потрібно дотримуватися таких принципів: доцільність, документального підтвердження, періодичності інвентаризації, визнання на момент надходження, точності і своєчасності, обережності та класифікації.

3) Класифікація запасів, правильність відображення їх в реєстрах (звітах) та внутрішній аудит їх руху дозволяють забезпечити достовірність фінансової звітності, підвищити ефективність управління ресурсами і зміцнити конкурентоспроможність підприємства. Контрольну роль у цьому процесі на підприємстві відіграє внутрішній аудит, який допомагає контролювати точність облікових операцій та оцінку запасів, що, в свою чергу, сприяє поліпшенню управлінських рішень.

4) З кожним роком збільшується частка підприємств оптової торгівлі на ринку. Вони є ціною ланкою між підприємствами виробниками і споживачами. Одним з таких є Товариство з обмеженою відповідальністю «ПРОФФІТРЕЙД» (ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД») з оптової торгівлі різного асортименту харчових продуктів.

5) ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» – це одне з сучасних українських підприємств, яке є цікавим для покупців, прибутковим і створене відповідно до чинного законодавства України.

6) Підприємство використовує аутсорсингових послуги ТОВ «Fin24», що має низьку перевагу у введенні бухгалтерського обліку та контролю.

7) Проаналізувавши баланс підприємства, можемо зробити висновок, що головне місце в оборотних активах підприємства займають виробничі запаси (18,88%). Вони є необхідними для ефективної і безперервної роботи підприємства.

9) Переглянувши фінансову звітність за останні два роки змін по виробничим запасам не було. Що свідчить про стабільність, але не прибутковість підприємства.

10) Розглянувши виробничі запаси у класифікації, можна побачити, що найбільшу питому вагу у виробничих запасах займає готова продукція (86,97%).

11) Проаналізувавши даними табл. 2.9. можна побачити, що у 2022 році чистий дохід від реалізації зменшився до 695,3 тис. грн, що на 300 тис. грн менше, ніж у 2021 році. Це можна свідчити про зменшення обсягів продажів або певні проблеми зі збутом продукції. Тоді як у 2023 році виручка зросла до 1 458,3 тис. грн (збільшення на 762,8 тис. грн порівняно з 2022 роком), що є позитивною тенденцією і може показувати на покращення ринкових позицій або ефективнішу роботу менеджерів та покращення ефективності взаємодії з покупцями. Собівартість реалізованої продукції у 2022 році зменшилася до - 611,8 тис. грн, що на 371,2 тис. грн менше, ніж у 2021 році. Це є наслідком ефективного управління витратами на виробництво. У 2023 році собівартість знизилася ще більше, до - 524,3 тис. грн (відхилення +87,5 тис. грн від 2022 року), що також є позитивною тенденцією та покращенню фінансового результату. Також спостерігається тенденція збільшення інших операційних витрат, що може негативно вплинути на загальний фінансовий результат.

12) У 2022 році сукупний дохід зменшився до 817,7 тис. грн відповідно з 2021 роком (-157,3 тис. грн), але у 2023 році він збільшився до 1 152,5 тис. грн (+334,8 тис. грн від 2022 року). Збільшення показників доходу відбулося через адаптування до умов ринку здути і покращення роботи з покупцями. Про це також можуть свідчити показники витрат, які у 2022 році збільшилися до -1 334,6 тис. грн, але у 2023 році вони зменшилися до -1 057,3 тис. грн (відхилення +277,3 тис.

грн), що позитивно відбилося на прибутковості підприємства. Прибуток від звичайної діяльності у 2023 році зменшився на 340,9 тис. грн, що є негативною тенденцією, але чистий прибуток у тому ж році зріс на 421,9 тис. грн, що є покращенням діяльності ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД».

13) Охарактеризувавши зміни економічних показників на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» можна зробити висновок, що фінансова стійкість підприємства є нестабільною і потребує поетапного відновлення, для цього підприємство повинно працювати над удосконаленням фінансової та економічної політики.

14) Також потрібно переглянути рентабельність підприємства, яка за останній рік знизилася. Для вирішення цієї проблеми потрібно звернути на зростання прибутку та зниження собівартості сировини і матеріалів. Додатково необхідно оптимізувати структуру капіталу, збільшувати оборотні активи, грошові потоки та обсяги власних коштів, а саме переглянути цінову політику, що посприє збільшенню операційного доходу, зменшити нераціональні витрати, провести курси для підвищення кваліфікації працівників, змінити або вдосконалити комунікацію з ймовірними покупцями.

15) Для підвищення прибутку і приваблення нових покупців, рекомендовано використовувати інтернет ресурси для збільшення аудиторії, в умовах зростання конкуренції.

16) Бухгалтерський облік на ТОВ «ПРОФФІРЕЙД» ведеться з початку реєстрації підприємства відповідно до Закону України «ПРО Бухгалтерський облік та фінансову звітність» №996 від 16.07.1999р. Достовірність і правильність організації обліку на підприємстві встановлюється обліковою політикою, чіткою системою документообігу, правильними оформлення операцій та дотриманням всіх законодавчих норм і правил.

17) Основні рахунки на яких відображаються операції з виробничими запасами є «20 Виробничі запаси» на дебет рахунків « 23 Виробництво», «92 Адміністративні витрати», «91 Загальновиробничі витрати», «93 Витрати на збут».

18) З метою перевірки на підприємстві проводиться інвентаризація. Інвентаризація є невід'ємною частиною контролю запасів на підприємстві. Її

регулярне проведення допомагає звірити фактичні залишки з даними бухгалтерського обліку, виявити втрати або помилки у списанні та запобігти зловживанням.

19) Для більш ефективного обліку запасів на ТОВ «ПРОФФІРЕЙД» пропонується змінити програми ведення бухгалтерського обліку на нові версії, для кращого оброблення інформації. Зменшити до мінімальної кількості паперовий обмін документами, який дозволить активно впроваджувати електронний. За допомогою електронного документообігу зменшиться кількість некоректно заповнених документів і фальсифікація їх. Також можливе додавання до свого переліку нові обробки для обміну між бухгалтерськими базами обліку та управлінськими. Які дозволяють не дублювати інформацію в двох різних базах в ручному режимі, а заповнювати автоматично з підключення обробки.

20) Аудит виробничих запасів на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» забезпечує незалежну перевірку правильності ведення обліку, відповідності фактичних залишків обліковим даним, дотримання підприємством нормативних вимог та внутрішніх політик. Аудит дозволяє виявити ризики втрат або шахрайства та забезпечити надійність фінансової звітності.

21) На ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» проведення аудиту заключає в собі п'ять етапів:

- підготовка до проведення аудиту (формування звітів, зведення залишків);
- планування перевірки;
- проведення аудиту;
- формування реєстрів і описів;
- складання аудиторського висновку.

Проведення аудиту виробничих запасів на ТОВ «ПРОФФІТРЕЙД» сприяє підвищенню ефективності управління підприємством, знижує ризики фінансових втрат та забезпечує достовірність фінансової звітності, що важливо для користувачів фінансової інформації, включаючи інвесторів, кредиторів і керівництво.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Григоревська О.О., Бівалькевич Є. Б. Значення бухгалтерського обліку для діяльності підприємств за сучасних умов / Є. Б. Бівалькевич, О. О. Григоревська // Домінанти соціально-економічного розвитку України в умовах інноваційного типу прогресу : збірник тез доповідей II Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених, м. Київ, 25 березня 2021 р. / упор. О. В. Ольшанська. – Київ : КНУТД, 2021. – С. 216-218.
2. Бержанір І.А., Демченко Т.А., Кістол А.А. Проблеми та напрямки вдосконалення обліку виробничих запасів. Економічний простір. 2016. № 107. С. 161-168.
3. Бондар Ю. Робочі документи аудитора. Лід Скедьюли та програми. Аудиторська вибірка: посібник. Київ: ДП «Інформ.-аналіт. агентство». 2017. 396 с.
4. Бондаренко Н.М., Яресько А.Я. Сутність та класифікація виробничих запасів на підприємстві. Вісник Чернівецького державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. 2014. № 4. С. 273-281.
5. Бондаренко О.М., Тітаренко А.Д. Економічна сутність та класифікація запасів: обліковий та управлінський аспекти. Інвестиції: практика та досвід № 2. Економічна наука. 2020. С. 63-67.
6. Бухгалтерський облік : підручник / Я.Д. Крупка, З.В. Задорожний, Н.В. Гудзь та ін. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 460 с.
7. Бухгалтерський облік : навч. посібник / В.М. Краєвський, О.П. Колісник, Н.В. Гуріна та ін. Ірпінь: Університет ДФС України, 2021. 388 с.
8. Винниченко Н.В., Федяй А.Ю. Аналітичні процедури для отримання аудиторських доказів. Ефективна економіка. 2019. № 12. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7536>.
9. Гадзевич О.І., Шпятиковська Т.А. Обліково-аналітичне забезпечення виробничих запасів на сільськогосподарських підприємствах. Економіка і суспільство. 2016. С. 344-388.

10. Гордієнко Н. І., Харламова О.В., Мізік Ю.І., Конопліна О.О. Аудит : методика і організація : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 319 с.

11. Гордієнко Н.І., Харламова О.В., Мізік Ю.І., Конопліна О.О. Аудит: методика і організація. Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова. 2017. 319 с.

12. Гудзенко Н.М., Гибало Ю.В. Виробничі запаси як об'єкт обліку та їх класифікація / Н.М.Гудзенко, Ю.В.Гибало // Проблеми економічного, облікового, контрольного і аналітичного забезпечення управління підприємством Матеріали І Всеукр. наук.-практич. конф. молод. науковців, 14-15 квітня 2016 року. – Вінниця, ВНАУ, 2016. –С 28-32 Деревянко С.І., Кузик Н.П., Олійник С.О. Аудит : навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2016. 380 с.

13. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

14. Дмитренко А.В. Економічна сутність поняття «виробничі запаси». Економіка і регіон, № 2. 2016. С. 149–152.

15. Дроботя Я.А. Управління матеріальними запасами з використанням теорії управління фінансовими ризиками. Економіка і суспільство. 2019. Вип. 20. С. 627-634.

16. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 р. № 2258-VIII, (із змінами і доповненнями), поточна редакція від 01.01.2023 року. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T172258> (дата звернення: 21.10.2024)

17. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, № 40, ст.365), (із змінами і доповненнями), поточна редакція від 10.08.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>. (дата звернення: 21.10.2024)

18. Ільїн В., Волкова О. Аудит запасних частин: особливості та ключові аспекти. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації, 2019. Вип. 3-4. С. 90-98.

19. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій,

затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291, (із змінами і доповненнями), поточна редакція від 29.07.20202 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>

20. Кізима А.Я., Макар В.О. Теоретичні аспекти визначення економічної сутності поняття «виробничі запаси». The 8th International scientific and practical conference «Distance learning in universities and modern problems» (November 0710, 2023) Budapest, Hungary. International Science Group. 2023. 71-74. URL:

21. Коваль Н.І. Сутність виробничих запасів як еконо мічної категорії: обліковий та управлінські аспекти / Н.І. Коваль // Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. — 2017. — № 7. — С. 93—105.

22. Левицька С.О. Виробничі запаси як об'єкт внутрішнього контролю (на прикладі суб'єктів споживчої кооперації). Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка». Острог : Вид-во НУ«ОА», березень 2017. № 4 (32). С. 200–206 65

23. Левицька К. В. Проблеми сучасного стану та перспективи розвитку інформаційних систем бухгалтерського обліку на підприємствах України / К. В. Левицька, М. М. Матюха // Домінанти соціально-економічного розвитку України в умовах інноваційного типу прогресу : збірник тез доповідей II Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених, м. Київ, 25 березня 2021 р. / упор. О. В. Ольшанська. – Київ : КНУТД, 2021. – С. 247-248.

24. Лучко М.Р. Аналіз в аудиті: окремі питання застосування. № Економічний аналіз: зб. наук. праць. Тернопіль: ТНЕУ «Економічна думка», Том 27, 4. 2017. С. 11-19. <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/1437/1166>

25. Ляліна Н.С. Теоретичні основи логістичного управління запасами. Інфраструктура ринку. 2020. № 43. С. 206-210. URL: <http://westudents.com.ua/glavy/5334-metodika-auditv-virobnichih-zapasv.html>

26. Матюха М. М. Організаційні аспекти впровадження системи управлінського контролю / М. М. Матюха // Сучасні проблеми обліку, аналізу, аудиту й оподаткування суб'єктів господарської діяльності: теоретичні, практичні

та освітянські аспекти : збірник наукових праць за матеріалами V Всеукраїнської науково практичної конференції, м. Дніпро, 30-31 березня 2021 року. – Дніпро : НМетАУ, 2021. – С. 455-457.

27. Марченко Д. О. Аналіз виробничих запасів на підприємстві / Д. О. Марченко, О. М. Бунда // Домінанти соціально-економічного розвитку України в умовах інноваційного типу прогресу : збірник тез доповідей II Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених, м. Київ, 25 березня 2021 р. / упор. О. В. Ольшанська. – Київ : КНУТД, 2021. – С. 249-251.

28. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 (МСБО 2). Запаси : Стандарт; IASB від 01.01.2012 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/929_021 (дата звернення: 14.10.2024)

29. Міжнародні стандарти аудиту. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, видання 2016-2017 року. Частина I, Частина II, Частина III. URL: <https://mof.gov.ua/uk/mizhnarodni-standarti-auditu> (дата звернення 20.08.2023 р.)

30. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 "Баланс" (Форма N 1) : Положення; Мінфін України від 31.03.1999 № 87 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0396-99> (дата звернення: 14.10.2024)

31. Мошковська, О., Лахно, К. (2022). Фінансовий облік і контроль виробничих запасів на молокопереробних підприємствах: аналіз сучасного стану та шляхи вдосконалення. Економіка та суспільство, (38). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-68>.

32. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246, (із змінами і доповненнями), поточна редакція від 01.01.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>

33. Національного положення : (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. р. № 73, (із змінами і доповненнями), поточна редакція від <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>

34. Національне положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318, (із змінами і доповненнями), поточна редакція від 03.11.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>

35. Обліково-аналітичне забезпечення в системі управління товарними операціями підприємства: монографія / О. М. Кудирко та ін. Agenda Publishing House Ltd, London, United Kingdom, 2022. 136 с. URL: <https://ir.vtei.edu.ua/g.php?fname=27605.pdf>

36. Петрицька О.С. Організація внутрішнього аудиту на підприємствах. Приазовський економічний вісник. Випуск 5 (16), 2019. Класичний приватний університет, С. 356-359. URL: http://rev.kpu.zp.ua/journals/2019/5_16_uk/63.pdf

37. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій затверджене наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11#Text>

38. Податковий кодекс України : Кодекс України; Закон, Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2755-17> (дата звернення: 14.10.2024)

39. Подолянчук О.А. Виробничі запаси: економічна сутність та облік. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2018. № 5. С. 88-101.

40. Податковий кодекс України : Кодекс України; Закон, Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2755-17> (дата звернення: 14.10.2024)

41. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку запасів, наказ Міністерства фінансів України від 10.01.2007 р. № 2, (із змінами і

доповненнями), поточна редакція від <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002201-07#Text>

42. Рабоконь Ю.С., Томчук О.Ф. Аналіз ефективності використання запасів на підприємстві. Фінанси, облік, банки.. № 1 (24). 2019. С. 76-86.

43. Рубан Л.О., Яковенко Т.І. Економічна сутність поняття виробничих запасів на промисловому підприємстві. Інфраструктура ринку. 2019. Вип. 34. С. 319-324.

44. Сікетіна Н.Г., Іпатова А.П., Овод М.А. Аналіз ефективності використання оборотних активів підприємства. Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (економічні науки) : зб. наук. пр. Харків : НТУ «ХПІ», 2018. № 47 (1323). С. 78-81.

45. Теоретичні та прикладні аспекти обліку, аналізу і аудиту в системі економічних відносин: Монографія / За ред. проф. Л.М. Чернелевського. К.: НУХТ, 2021. 182 с.

46. Ткач О.Л. Особливості вибіркового методу в аудиті. Підприємництво і торгівля. 2020. Вип. 26. С. 98–102.

47. Фабіянська В.Ю., Пацар О.Г. Аудит виробничих запасів: організаційні та методичні аспекти. Електронний журнал «Ефективна економіка», № 4. 2017. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5546>

48. Оборотних Цицюра Н.О. Шляхи підвищення ефективності використання коштів на підприємстві. URL: http://www.confcontact.com/20110225/ek8_cicyura.php

49. Хомяк Р.Л., Лемішовський В.І. Бухгалтерський облік в Україні : навч. посібн. 7-ме вид., перероб. і доп. Львів : Національний університет «Львівська політехніка», Інтелект-Захід. 2013. 1224 с

50. Шевченко, Л. Я., & Мулява, В. Р. (2022). Сутність виробничих запасів, проблеми обліку та напрями його вдосконалення на підприємстві. Економіка, управління та адміністрування, (4(102), 72–76. [https://doi.org/10.26642/ema-2022-4\(102\)-72-76](https://doi.org/10.26642/ema-2022-4(102)-72-76)

51. Шендригоренко М.Т. Виробничі запаси підприємства як об'єкт обліку та аудиту. Глобальні та національні проблеми економіки.. 2017. Вип. 20. С. 10451047. URL: <http://global-national.in.ua/archive/20-2017/213.pdf>

52. Шестерняк М.М. Аудиторська діяльність в Україні: особливості європейської інтеграції. Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні: матеріали V міжнар. наук.-практ. конф., (м. Тернопіль, 31 травня - 1 червня 2018 р.). Тернопіль: ТНЕУ, 2018. С. 204-206. URL: <https://bit.ly/3FBLzgZ>

53. Шестерняк М.М. Облік і аудит в цифровій економіці: виклики глобалізації та перспективи. International Scientific Conference Digital and Innovative Economy: Processes, Strategies, Technologies: Conference Proceedings, January 25th, 2019. Kielce, Poland: Baltija Publishing. 220 pages, P. 187-189 URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/35762/3/Shesternyak_Poland.pdf.

54. Шестерняк М.М. Проблемні питання розвитку аудиту та формування його теорії. Розвиток науки і аудиторської діяльності в Україні за 20 років: матеріали наук.-практ. конф., (м. Тернопіль, 26-27 квітня 2013 р.). Тернопіль: ТНЕУ, 2021. С. 133-135. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/9813>

55. Шестерняк М.М. Сучасний економічний аналіз та його основні види. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство». Вип. № 20 / 2018. Ужгород, 2018. С. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2018_20\(3\)__34](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2018_20(3)__34)

56. URL: Шестерняк М.М., Макар В.О. Виробничі запаси підприємства як об'єкт аудиту. Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія: матеріали XII Всеукр. наук.-практ. дистанційної конф. (Тернопіль, 15 грудня 2023 р.). Тернопіль: ЗУНУ, 2023.

57. Шестерняк М.М., Макар В.О. Послідовність етапів процесу виконання аудиторських послуг. Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія: зб. матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (Тернопіль, 23 грудня 2020 р.). Тернопіль: ЗУНУ, 2021. С. 141-144. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/41085/1/141.pdf>

58. Шестерняк М.М., Мудра А.Я. Теоретичний аспект визначення економічної сутності виробничих запасів як основного фактору процесу виробництва. Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія: зб. матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (Тернопіль, 23 грудня 2020 р.). Тернопіль: ЗУНУ, 2021. С. 37-39. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/41050/1/37.pdf>

76. Hirst D. E., Koonce L. Audit Analytical Procedures: A Field Investigation. URL: http://lib.cufe.edu.cn/upload_files/other/4_20140522023710_9.pdf.

59. Marijana Kay. Inventory Audit Guide: 11 Counting Procedures and Checklist. Inventory Management. 11 minute read. 18 Aug., 2023. URL: <https://www.shopify.com/retail/inventory-audit>

60. McDonnell, C., Kinsella, D. and Healy, E. (2017). Internal audit insights 70 High - impact areas of focus. 1st ed. [ebook] Deloitte. URL: <https://www2.deloitte.com/con-ent/dam/Deloitte/ie/Documents/Audit/Internal-AuditHot-Topics-2017.pdf>

61. Minakshi Bindhani. Stock Audit Checklist 2023. 04 Oct., 2023. URL: <https://enterslice.com/learning/stock-audit-checklist/>

62. Minakshi Bindhani. Stock Audit: Objective, Importance, and Best Procedure. 17 Feb., 2023. URL: <https://enterslice.com/learning/stock-audit-objectiveimportance-and-best-procedure/>

ДОДАТКИ